

Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Zpráva za období: 3. 2. 2012 – 25. 4. 2012

Datum předložení: 26. 4. 2012

Zpráva zpracována pro:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1
IČO: 66002222

Identifikační údaje zpracovatele:

Sídlo, kancelář Brno:
HOPE-E.S., v.o.s., divize EUservis.cz
Palackého tř. 10, 612 00 Brno
IČ: 25342282
Kancelář Praha:
HOPE-E.S., v.o.s., divize EUservis.cz
Lidická 1, 150 00 Praha 5

Osoba oprávněná jednat za zpracovatele:

Ing. Jan Šild, společník HOPE-E.S., v. o. s.

Obsah:

<u>Seznam zkratk</u>	4
<u>1 Úvod</u>	5
1.1 <u>Východiska projektu</u>	5
1.2 <u>Cíle projektu</u>	6
<u>2 Analýza zaměřená na rozbor financování čerpání NNS v ČR</u>	9
2.1 <u>Možnosti zdroje financování NNS</u>	9
2.1.1 <u>Přímé financování</u>	12
2.1.1.1 <u>Veřejné financování – státní dotační politika, dotace z veřejných rozpočtů</u>	12

2.1.1.2	Finance z neveřejných zdrojů	20	
2.1.1.3	Příjmy z vlastní činnosti	21	
2.1.2	Nepřímý způsob financování	22	
2.2	Hodnocení systému financování NNS v ČR	23	
2.3	Monitoring a evaluace NNS v ČR	27	
3	Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR	35	
3.1	Možnosti a aktuální stav čerpání SF pro NNS	35	
3.2	Zhodnocení faktorů limitujících NNS v přístupu k prostředkům SF	49	
4	Závěry	54	
5	SWOT analýza	59	
6	Návrhy a doporučení pro současné a příští programové období	61	
	Informační zdroje	65	

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Schéma postupu řešení evaluačních okruhů	8
Obrázek 2: Struktura systému financování NNS v ČR	11
Obrázek 3: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z kapitol státního rozpočtu ČR v letech 2005 až 2010	15
Obrázek 4: Právní forma respondentů dotazníkového šetření	24
Obrázek 5: Zkušenosti respondentů s realizací projektů a aktivit mimo programy SF EU	25
Obrázek 6: Podíl aktivit NNO financovaných prostřednictvím dotací ze SF EU z pohledu respondentů dotazníkového šetření	26
Obrázek 7: Význam financování ze SF EU pro fungování NNS dle respondentů NNS	27
Obrázek 8: Zapojení NNS do realizace SF EU dle počtu žadatelů	36
Obrázek 9: Zkušenosti respondentů s předkládáním projektových žádostí	37
Obrázek 10: Úspěšnost projektů dle respondentů NNS v OP SF EU	44
Obrázek 11: Zájem respondentů NNS o využití finanční podpory SF EU	45
Obrázek 12: OP SF EU, do kterých respondenti NNS plánují podat projekt	46
Obrázek 13: Hodnocení zapojení partnerů do projektů NNS dle respondentů NNS	47
Obrázek 14: Hodnocení zapojení partnerů do projektů NNS dle respondentů NNS	48
Obrázek 15: Srovnání financování ze SF EU a z jiných zdrojů dle respondentů NNS	49
Obrázek 16: Hodnocení kvantity a kvality lidských zdrojů v NNO dle respondentů NNS	50
Obrázek 17: Hodnocení zapojení zástupců NNS do MV OP dle respondentů NNS	51
Obrázek 18: Bariéry zapojení NNS do projektů financovaných z OP SF EU v ČR dle respondentů NNS	53

Seznam tabulek:

<u>Tabulka 1: Dotace poskytnuté jednotlivými ministerstvy v roce 2009 (v tisících Kč)</u>	13
<u>Tabulka 2: Srovnání vývoje objemu dotací poskytnutých NNO z kapitol státního rozpočtu v letech 2005 až 2010 (v tis. Kč)</u>	14
<u>Tabulka 3: Instituce nestátního neziskového sektoru dle typu dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009</u>	29
<u>Tabulka 4: Instituce nestátního neziskového sektoru dle odvětví a sektoru dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009</u>	31
<u>Tabulka 5: Zapojení NNS do realizace SF EU dle počtu žadatelů</u>	35
<u>Tabulka 6: Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR dle počtu projektů v jednotlivých OP SF EU v ČR*</u>	38
<u>Tabulka 7: Porovnání úspěšnosti čerpání ze SF EU dle stavů projektů</u>	41
<u>Tabulka 8: Zapojení NNS do SF EU dle stavů projektů</u>	42
<u>Tabulka 9: Výše finančních prostředků v projektech SF EU poptávaných a získaných NNS</u>	43

• Seznam zkratk

ANNO	Asociace nestátních neziskových organizací
ČAPS	Česká asociace pečovatelských služeb
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DMS	Dárcovská SMS
DPH	Daň z přidané hodnoty
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
KÚ	Krajský úřad
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV	Monitorovací výbor
NIF	Národní investiční fond
NNO	Nestátní nezisková organizace
NNS	Nestátní neziskový sektor
NUTS II	Region soudržnosti
MSSF	Monitorovací systém strukturálních fondů
OP	Operační program
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP PA	Operační program Praha Adaptabilita
ROP	Regionální operační program
RVNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
ŘO	Řídící orgán
SF	Strukturální fondy
SMS	Krátká textová zpráva
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení
ZD	Zadávací dokumentace
ZS	Zprostředkující subjekt

• Úvod

Smlouva o dílo na realizaci zakázky „Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice“ byla uzavřena mezi Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a společností HOPE-E.S., v.o.s. dne 9. ledna 2012.

Podrobná metodika realizace projektu pak byla zadavateli ve zvláštním dokumentu zaslána dne 23. 1. 2012. V navržené podobě byl následně návrh metodiky zadavatelem akceptován.

Závěrečná zpráva projektu „Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice“ svým obsahem navazuje na **průběžnou zprávu projektu**, která obsahovala **výsledky provedených analýz** v oblastech:

A) Legislativní rámec a právní prostředí NNS v ČR.

B) Institucionální rámec NNS v ČR.

• Východiska projektu

Předmětem plnění zakázky je vypracování evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru (NNS) v České republice do realizace operačních programů financovaných ze strukturálních fondů Evropské unie (SF EU).

Cílem projektu je **identifikovat, popsat a komplexně analyzovat systémové překážky zapojení NNS do realizace SF v programovém období 2007-2013 a potenciálně i v budoucím programovém období 2014+.** Záměrem projektu je vyhodnotit legislativní rámec / institucionální rámec NNS v České republice, systém financování NNS v ČR, zapojení do realizace SF v ČR se zvláštním důrazem na zhodnocení systémových překážek zapojení NNS v programovém období 2007-2013. Na základě provedeného zhodnocení uvedených oblastí budou formulována doporučení na zlepšení pro stávající programové období i období 2014+. Pro formulaci doporučení bude v relevantních případech využita i komparace se systémy aplikovanými v některých členských zemích EU.

Programy Evropské unie jsou jedinečné objemem poskytovaných financí, stabilitou, dlouhodobostí financování a programovou náplní. Strukturální fondy Evropské unie zahrnují širokou škálu nástrojů finanční pomoci a slouží především k podpoře hospodářského růstu regionů, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností. Operační programy, v rámci kterých jsou finanční prostředky čerpány, spadají do gesce různých resortů a regionů, tj. řídicích orgánů (ŘO). Prostředky strukturálních fondů EU jsou určeny pro kvalitní a udržitelné projekty, které přispějí ke stanoveným cílům Národního strategického referenčního rámce, resp. operačních programů. Nestátní neziskové organizace patří mezi oprávněné příjemce finančních prostředků ze SF. V jejich širším využití však této skupině příjemců brání specifické překážky, které mohou být jednak důsledkem nastavení čerpání SF v EU a ČR, jednak mohou plynout z existujícího obecného právního, institucionálního a ekonomického prostředí NNS v ČR.

Nestátní neziskovou organizací (dále NNO) pro potřeby této evaluační studie rozumíme organizaci, která je vnitřně organizovaná, samosprávná, využívá práce

dobrovolníků a případný zisk investuje do svého poslání. V podmínkách českého právního řádu jsou NNO reprezentovány nejčastěji nepodnikatelskými subjekty ve formě:

- občanských sdružení vyvíjejících činnost podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů;
- obecně prospěšných společností zřízených podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů;
- církevních právnických osob zřízených podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, pokud poskytují zdravotní, kulturní, vzdělávací a sociální služby nebo sociálně právní ochranu dětí;
- nadací a nadačních fondů zřízených podle zákona č. 227/1997.

Cílem této studie je identifikovat, popsat a komplexně analyzovat systémové překážky zapojení NNS do realizace projektů hrazených ze SF v programovém období 2007-2013 a potenciálně i v budoucím programovém období 2014+ a vypracovat návrhy na zlepšení tohoto systému.

Realizace veřejné zakázky zahrnuje analytické a evaluační činnosti v následujících oblastech (**tematické okruhy A - D**):

- legislativní rámec NNS v ČR (včetně klasifikace subjektů NNS)
- institucionální rámec NNS
- systém financování NNS v ČR
- zapojení NNS do realizace SF v ČR

Na základě provedeného zhodnocení v těchto oblastech jsou formulována doporučení pro stávající programové období i období 2014+.

• Cíle projektu

Zadávací dokumentace definuje vymezení předmětu evaluace v několika tematických okruzích. Vymezení předmětu analýz evaluace je provedeno v následující podobě:

- **Analýza legislativního rámce a právního prostředí NNS v ČR a institucionálního rámce NNS v ČR;**

Tematické okruhy:

- **Legislativní rámec a právní prostředí NNS v ČR**
 - legislativní zakotvení NNS v ČR (zákon o NNS - obecná prospěšnost, veřejný zájem, neproziskovost, legislativa v daňové oblasti, koncepce podpory rozvoje NNS - oblasti pro zabezpečování veřejných služeb)
 - legislativní rámec NNS v EU (strukturální fondy - komparace právního statutu NNS v EU a v ČR)
 - politická podpora / podpora veřejnosti rozvoje občanského sektoru v ČR (zhodnocení podmínek v právním prostředí zaměřené na partnerství NNS s veřejnou správou v ČR)
 - legislativní rámec, právní prostředí ve vztahu k uplatnění NNS

v realizaci kohezní politiky v ČR

- **Institucionální rámec NNS v ČR**

- institucionální rámec - vývoj NNS v ČR, typologie institucí NNS v ČR, systém spolupráce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace se subjekty veřejné správy
- klasifikace NNS
- základní role a poslání subjektů NNS - význam NNS ve společnosti
- institucionální rámec a jeho vztah k uplatnění principu partnerství NNS s veřejným sektorem

Analýza legislativního rámce a právního prostředí NNS v ČR a institucionálního rámce NNS v ČR byla náplní **průběžné zprávy** projektu schválené zadavatelem.

- **Analýza zaměřená na rozbor financování čerpání NNS v ČR;**

Tematický okruh:

- **Rozbor systému financování NNS v ČR**

- možné zdroje financování NNS (státní dotační politika - oblasti státní dotační politiky, dotace z veřejných rozpočtů pro NNS a proces jejich uvolňování, vícezdrojové financování, dlouhodobé zakázky veřejné správy vůči NNS na veřejné služby, daňové asignace), ostatní zdroje
- monitoring a evaluace NNS v ČR (aktuální satelitní účet o NNS v ČR) - vývoj, predikce, dostupnost a zveřejňování informací o NNS a o opatřeních státní politiky NNS
- zhodnocení ve vztahu k možnostem přístupu NNS k prostředkům SF

- **Analýza zaměřená na zapojení NNS do realizace SF;**

Tematický okruh:

- **Zapojení NNS do realizace SF v ČR**

- možnosti a aktuální stav čerpání SF pro NNS (v roli žadatelů a příjemců finančních prostředků nebo v roli partnerů projektu)
- zhodnocení faktorů limitujících NNS v přístupu k prostředkům SF z pohledu ŘO / NNS, (administrativní kapacita NNS - lidské zdroje, informovanost, vzdělání, „capacity building“, organizační struktura NNS aj.), klíčové bariéry implementačního systému SF pro přístup NNO k prostředkům SF (požadavek inovativnosti předkládaných projektů, udržitelnost projektů / resp. poskytovaných služeb aj.) z pohledu ŘO / NNS
- účast NNO na řízení SF – uplatnění principu partnerství NNS,

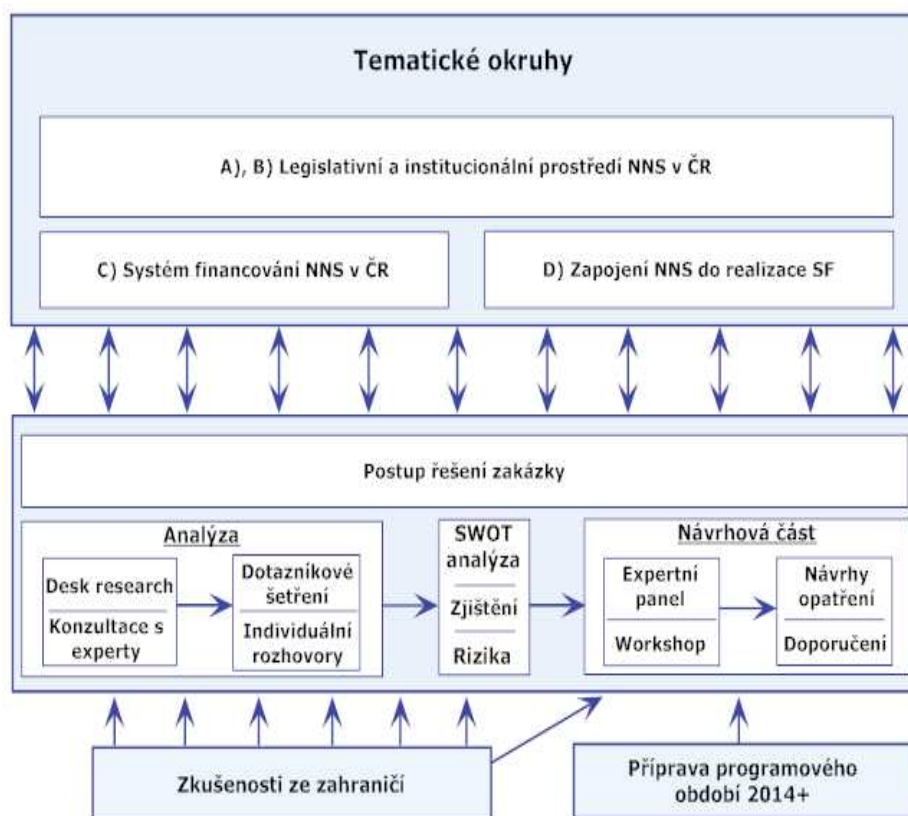
doporučení pro stávající a příští programové období 2014+ .

- **Souhrnná analýza SWOT a doporučení pro stávající a příští programové období.**

Analýza rozboru financování čerpání NNS v ČR a zapojení NNS do realizace SF je spolu se souhrnnou SWOT analýzou a z ní vyplývajících doporučení pro stávající a příští programové období náplní předkládané závěrečné zprávy projektu.

Postup realizace je ve zjednodušené formě znázorněn v níže uvedeném schématu.

Obrázek 1: Schéma postupu řešení evaluačních okruhů

Zdroj: Vlastní návrh

• Analýza zaměřená na rozbor financování čerpání NNS v ČR

V rámci kapitoly 2 zprávy je řešena problematika tematického okruhu C „Rozbor systému financování NNS v ČR“, kdy jsou dle požadavků ZD prezentovány:

- Možnosti zdrojů financování NNS
- Monitoring a evaluace NNS
- Zhodnocení ve vztahu k možnostem přístupu NNS k prostředkům SF

• Možnosti zdrojů financování NNS

Financování nestátních neziskových organizací má **vícezdrojový charakter**. Organizace pro svoji činnost využívají **vlastní zdroje** (příspěvky členů, výnosy z vlastní činnosti apod.), **sponzorské dary** a u občanských sdružení a obecně prospěšných společností je možné získat **dotace ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu obce**. Na tyto dotace není právní nárok a jejich poskytování se řídí předem stanovenými podmínkami. Dalším zdrojem financování jsou zahraniční zdroje, z hlediska objemu jsou významné především **dotace ze SF EU**, které jsou nicméně rozdělovány prostřednictvím programů administrovaných z velké části na národní úrovni a jsou také spolufinancovány národními veřejnými či soukromými zdroji.

Financování nestátních neziskových organizací je buď **přímé**, nebo **nepřímé**. Za **nepřímou finanční podporu** jsou považovány **úlevy na daních**. Úlevy na daních se týkají např. daně z příjmů, daně z přidané hodnoty, silniční daně, spotřební daně, daně z nemovitosti, dědické a darovací daně a daně z převodu nemovitosti.

Zdroje **přímého financování** můžeme rozdělit do následujících skupin:

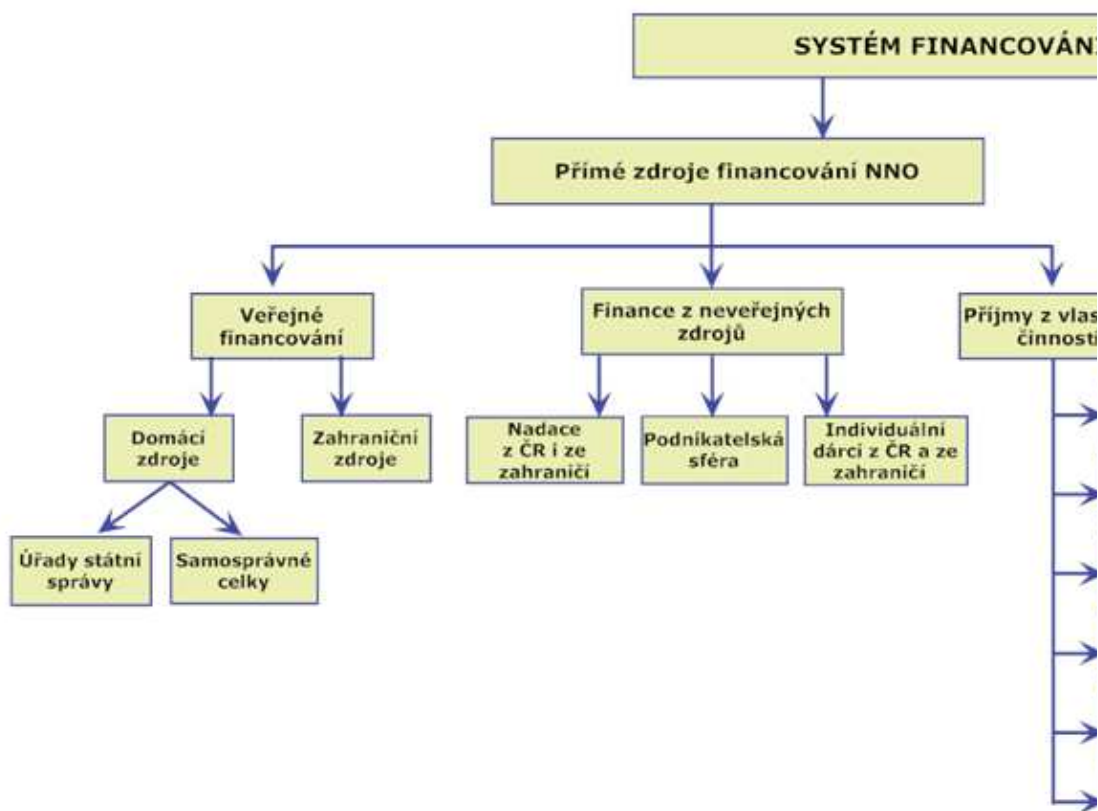
- **Systém veřejného financování**
 - Domácí zdroje
 - Státní správa
 - Samospráva
 - Zahraniční zdroje (finance z Evropské unie apod.)
- **Finance z neveřejných zdrojů**
 - Nadace tuzemské i zahraniční

- Podnikatelská sféra (firemní dárcovství)
- Individuální dárci tuzemští i zahraniční (individuální dárcovství)
-

- **Příjmy z vlastní činnosti**
 - Vlastní činnost (hlavní a vedlejší)
 - Členské příspěvky
 - Část příjmů z loterií a her
 - Reklama
 - Veřejné sbírky
 - Benefiční akce

Postavení takto vymezených zdrojů financování NNS v ČR je níže uvedeno graficky. Jednotlivé zdroje financování jsou blíže popsány v následujících kapitolách.

Obrázek 2: Struktura systému financování NNS v ČR

Zdroj: vlastní návrh

- **Přímé financování**

Přímými zdroji financování NNS jsou **veřejné financování, finance z neveřejných zdrojů a příjmy z vlastní činnosti NNO**. V této kapitole jsou podrobně popsány jednotlivé způsoby přímého financování.

- **Veřejné financování – státní dotační politika, dotace z veřejných rozpočtů**

Jedná se o poskytování finančních prostředků z veřejných rozpočtů institucí veřejné správy, tj. úřadů státní správy a úřadů samosprávných celků. Tento systém je založený na **státní dotační politice** a zahrnuje kromě **dotací** i **veřejné zakázky**, smlouvy o poskytování služeb, ale i dotace na základě zákona a to v případě církevních organizací, veřejných a soukromých škol.

System veřejného financování má vysoce centralizovaný charakter. Nejdůležitějším zdrojem veřejných financí jsou jednotlivá **resortní ministerstva vlády ČR**, která jednou za rok vyhláší oblasti, kde se nestátní neziskové organizace mohou ucházet o dotace (tzv. oblasti státní dotační politiky, podrobněji viz níže). Dalšími veřejnými zdroji mohou být **státní fondy** (např. Státní fond životního prostředí ČR, Státní fond dopravní infrastruktury ČR, Státní fond kultury ČR, apod.). Finanční podporu poskytují také **obce a kraje** v rámci svých dotačních programů.

Základním **právním předpisem, který stanoví finanční vztahy ke státnímu rozpočtu**, je:

zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech republiky, který mj. hovoří o možnosti poskytovat nestátním neziskovým organizacím, s výjimkou nadací a nadačních fondů, dotace ze státního rozpočtu podle § 5 odst. 2 rozpočtových pravidel. Tato rozpočtová pravidla jsou dále rozpracována v dokumentech:

- Usnesení vlády č. 114/2001 Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.
- Interní předpisy jednotlivých ministerstev.

Na státní dotace není právní nárok, formálně jsou přiděleny tzv. *Rozhodnutím o poskytnutí dotace*. V polovině března každého roku vláda přijímá tzv. **Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím** na další rok. Podle tohoto kritéria preferovaných aktivit potom uděluje dotace na následující rok. Tvorbou návrhů na *Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím* a zveřejňováním informací o poskytování státních dotací jsou pověřeni Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a ministři jednotlivých resortů.

Tabulka 1: Dotace poskytnuté jednotlivými ministerstvy v roce 2009 (v tisících Kč)

Rozpočet	Součet dotací	Podíl (v %)	Počet dotací	Dotace průměr	Dotace maximum
Úřad vlády	149 599	2,62	293	511	4 001
Ministerstvo zahraničních věcí	170 636	2,99	173	986	9 500
Ministerstvo obrany	7 520	0,13	23	327	1 500
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 630 837	46,15	4 556	577	15 093
Ministerstvo vnitra	65 532	1,15	249	263	15 350
Ministerstvo životního prostředí	148 611	2,61	378	393	14 284
Ministerstvo pro místní rozvoj	155 491	2,73	54	2 879	111 247
Grantová agentura	30 054	0,53	15	2004	19 542
Ministerstvo průmyslu a obchodu	27 619	0,48	58	476	5 600
Ministerstvo dopravy	14 791	0,26	5	2 958	7 000
Ministerstvo zemědělství	59 414	1,04	44	1350	4 995
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 306 609	22,92	730	1 790	149 690
Ministerstvo kultury	243 458	4,27	1 023	238	15 000
Ministerstvo zdravotnictví	185 622	3,26	350	530	15 999
Ministerstvo spravedlnosti	2 481	0,04	26	95	200
Akademie věd České republiky	7 212	0,13	111	65	488
Všeobecná pokladní správa	495 600	8,69	68	7 288	89 000
Celkem	5 701 087	100,00	8 156	699	149 690

V roce 2009 bylo NNS ze státního rozpočtu poskytnuto 5 701 087 000,- Kč, z toho téměř 70 % plynulo z kapitol Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MPSV: 46,15 %, MŠMT: 22,92 %). Průměrná dotace ze státního rozpočtu byla v roce 2009 699 000 000,- Kč, téměř třetina dotací byla ve výši od 100 000 000,- Kč do 499 000 000,- Kč.

V roce 2010 bylo NNS ze státního rozpočtu poskytnuto 5 766 600 000,- Kč. Z hlediska posouzení vývoje objemu dotací poskytovaných NNO lze konstatovat od roku 2005 do roku 2007 vzrůstající trend celkového objemu poskytnutých dotací NNO ze státního rozpočtu, kdy byl meziroční nárůst v období 2005-2006 58,68 %,

resp. v období 2006-2007 18,52 %. Od roku 2007 lze konstatovat naopak pokles v období 2007-2008 - 4,38 %, resp. v období 2008-2009 -9,67 %. V období 2009-2010 následoval mírný nárůst +1,15 %. V rámci celého období 2005-2010 se pak jedná o celkový nárůst 64,32 %. Výše zmíněná data jsou přehledně uvedena v tabulce 2, resp. obrázku 3.

Z grafu vývoje objemu dotací poskytnutých NNO ze státního rozpočtu v letech 2005-2010 vyplývá, že dotace ze státního rozpočtu dosáhly svého maxima v roce 2007. V následujícím období je patrný mírný pokles, který dle expertního názoru evaluátora souvisí s existujícím procesem nahrazování financování NNO v ČR ze státního rozpočtu finančními prostředky ze SF EU.

Tabulka 2: Srovnání vývoje objemu dotací poskytnutých NNO z kapitol státního rozpočtu v letech 2005 až 2010 (v tis. Kč)

Kapitola státního rozpočtu	Součet dotací			
	2005	2006	2007	2008
Úřad vlády	-	97 685	97 803	146 988
Ministerstvo zahraničních věcí	21 107	89 713	82 899	104 531
Ministerstvo obrany	7 684	8 045	5 214	8 119
Ministerstvo práce a sociálních věcí	996 732	2 235 229	2 913 322	3 182 669
Ministerstvo vnitra	47 823	71 907	86 186	91 881
Ministerstvo životního prostředí	72 552	119 702	69 557	65 370
Ministerstvo pro místní rozvoj	129 030	129 205	129 410	128 010
Grantová agentura	-	25 105	-	23 777
Ministerstvo průmyslu a obchodu	30 913	35 874	38 870	269 289
Ministerstvo dopravy	8 425	9 600	10 200	11 915
Ministerstvo zemědělství	-	222 925	216 405	217 620
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 764 592	2 050 645	2 045 580	1 468 947
Ministerstvo kultury	163 979	203 659	250 652	283 057
Ministerstvo zdravotnictví	218 075	214 960	155 740	211 703
Ministerstvo spravedlnosti	1 832	1 824	1 850	2 416
Ministerstvo informatiky	3 608	3 599	-	-
Akademie věd České republiky	-	6 613	5 200	5 200
Všeobecná pokladní správa	42 990	42 350	491 136	89 630
Celkem	3 509 342	5 568 641	6 600 023	6 311 120
% nárůst/pokles oproti předchozímu roku	-	+ 58,68 %	+ 18,52 %	- 4,38 %

Zdroj dat: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rno/dokumenty/rozb_2010.pdf

Obrázek 3: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z kapitol státního rozpočtu

ČR v letech 2005 až 2010

Zdroj: vlastní návrh na základě dat z http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2010.pdf

Státní dotace jsou každoročně rozdělovány na základě **Hlavních oblastí státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím** na daný kalendářní rok. Pro rok 2012 jsou to na základě usnesení vlády ČR ze dne 15. června 2011 č. 450 následující oblasti:

- 1) Tělesná výchova a sport
- 2) Kultura
- 3) Životní prostředí a udržitelný rozvoj
- 4) Sociální služby
- 5) Zahraniční aktivity
- 6) Národnostní menšiny a etnické skupiny
- 7) Romská menšina
- 8) Zdravotnictví
- 9) Rizikové chování
- 10) Protidrogová politika
- 11) Ochrana spotřebitele a nájemních vztahů
- 12) Vzdělávání a lidské zdroje
- 13) Děti a mládež
- 14) Rodinná politika
- 15) Ostatní (nezařazené)

Proces rozdělování dotací ze státního rozpočtu NNO probíhá na základě dokumentu Vlády České republiky „Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy“, aktuálně platného na základě usnesení vlády č. 92 ze dne 1. února 2010. Dokument specifikuje oprávněné žadatele o dotace ze státního rozpočtu jako NNO, které přispívají k naplňování cílů státní politiky, vyplívajících především z hlavních oblastí státní dotační politiky.

Dotace se rozdělují na základě výsledků výběrového dotačního řízení, jehož podmínky stanovuje příslušný ústřední orgán (ministerstvo). Dotace se poskytují na základě podané žádosti, která obsahuje identifikační údaje a charakteristiku žadatele, údaje o projektu, jeho rozpočtových nákladech, celkových příjmech a výdajích žadající NNO v předcházejícím kalendářním roce. Všechny rozhodovací pravomoci mají příslušná ministerstva, RVNNO má v tomto procesu informační a konzultační pozici, tj. jejím cílem je především poskytování relevantních informací.

NNO mohou žádat o dotaci ze státního rozpočtu i na aktivity, které mají spolufinancované z obecních a krajských rozpočtů, z prostředků SF EU a z dalších zdrojů. Dotace je poskytována účelově a lze ji tudíž použít jen na účel uvedený v rozhodnutí o poskytnutí dotace. Dotace je v případě přidělení uvolňována příslušným orgánem takovou formou, kterou tento orgán stanovil v rozhodnutí v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.

Údaje o NNO, které obdrží dotaci, jsou v každém kalendářním roce zapsány do veřejně přístupného informačního systému o NNO při Centrální evidenci dotací z rozpočtu vedeného MF ČR.

Hlavním finančním nástrojem státu v oblasti státních dotací pro NNS jsou **dotace na sociální služby**. Poskytovatelé sociálních služeb si o tyto dotace musí v případě zájmu každoročně žádat. Plány na poskytování dotací ze státního rozpočtu v sociální oblasti schvaluje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pro NNO ve formě poskytovatelů sociálních služeb lze na základě výsledků terénního šetření konstatovat výraznou orientaci na získávání zdrojů ze státního rozpočtu a naopak všeobecně jejich malé zapojení do realizace SF EU v ČR. Jinými slovy NNO působící v oblasti sociálních služeb se v první fázi hledání financování svých aktivit obrací na státní dotační politiku a finanční zdroje z veřejných rozpočtů krajů a obcí, zdroje ze SF EU berou pouze jako možnost doplnění dalšího, nikoli klíčového, zdroje financování.

Dotace na sociální služby, které jsou zpravidla zajišťovány NNS můžeme dále hodnotit ve **srovnání s existující praxí v zahraničí**, kdy lze státy EU rozdělit do čtyř skupin:

- **Německo, Rakousko, Belgie a Holandsko:** NNS se zde skládá z velkých a široce známých organizací. Jejich činnost má často silné náboženské nebo politické zázemí. Mají většinou profesionální aparát, na práci dobrovolníků jsou závislé v různé míře. Díky decentralizaci a slabší úloze státu v poskytování péče jsou v oblasti sociální pomoci hlavními subjekty. Jsou financovány státem a z rozpočtů sociálního pojištění.
- **Velká Británie a Irsko:** V těchto zemích je dlouhá tradice dobrovolnické práce. Neziskový sektor je vysoce profesionální a řízený kvalifikovanými experty. Ve Velké Británii, která je považována za sociální stát, dostává mnoho organizací příspěvek z vládních fondů na základě veřejné soutěže, nikoliv obligátně. Velká část tohoto sektoru se však financuje sama. Organizace bývají členy všeoborových asociací i místních koalic a často jsou volně propojeny prostřednictvím organizací, které v místě vykonávají úlohu koordinátora a sponzora.
- **Švédsko, Finsko a Dánsko:** Ve Skandinávii jsou sociální státy, které samy organizují vzdělání, sociální a zdravotní péči na principu rovnosti a všeobecnosti. Nevládní organizace zde fungují jen jako doplněk státní péče a na podporu občanských práv. Pod vlivem ekonomického tlaku a reformy systému sociální péče však tamní vlády začínají s nevládním sektorem stále více spolupracovat. Díky tomu mají dnes tyto organizace již poměrně značný politický vliv. Organizace mají zpravidla "lehkou" strukturu, jsou spíše členy oborových organizací než celostátní zastřešující organizace.
- **Itálie, Španělsko, Portugalsko a Řecko:** Nevládní neziskové organizace zde

procházejí rozsáhlou transformací, která znamená především sekularizaci (charitu zde donedávna zajišťovala téměř výhradně církev). Typické je silné družstevní hnutí, často spojené s odbory. V zemích působí množství rozmanitých organizací a je těžké určit celkové trendy.

Hlavním katalyzátorem dalšího rozvoje neziskového sektoru je zřejmě vliv strukturální a regionální politiky Evropské unie, která přináší nové cíle a nové finanční zdroje (to ostatně platí i pro Irsko). Nevládní organizace se postupně stále více soustřeďují na základní lidská a občanská práva, rovnost šancí v zaměstnání a vzdělání a na společenské znovuzačlenění osob postižených sociálně, duševně nebo tělesně. Současně dochází k růstu spolupráce mezi samotnými organizacemi, které vytvářejí krátkodobé i dlouhodobé svazky (v podobě asociací a sítí), tak aby lépe dosahovaly svých cílů, maximalizovaly svůj vliv na veřejnou politiku, posilovaly své postavení a prosazovaly legislativní, daňové a další změny. Právě spolupráce na horizontální, partnerské úrovni je pro neziskový sektor typická.

Mimo státní dotační politiku je nestátní neziskový sektor dotován prostřednictvím **poskytování dotací z obecních a krajských rozpočtů**, které se řídí **zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**.

Stát může koncipovat normativy vybavenosti územních celků sociálními službami a **kraje a obce mají povinnost tyto služby garantovat, což zahrnuje i finanční výpomoc**. Financování neziskových organizací od krajů a obcí probíhá na základě dotace na zajištění služby, případně na základě smlouvy o úhradě části nákladů na službu. Kraje a obce v ČR mají zpravidla zpracované strategické plánování pro řízení komunitního plánování sociálních služeb, které tuto problematiku řeší.

V této oblasti lze jako příklad uvést existenci **dlouhodobých zakázek samosprávných celků na zajištění veřejných služeb ze strany nestátních neziskových organizací** (např. v oblasti drogové prevence, pečovatelských služeb, apod.). Hlavními subjekty v této oblasti jsou např. Česká asociace pečovatelské služby (ČAPS), která sdružuje přes 250 organizací poskytujících terénní sociálně-zdravotní služby. Jejimi členy jsou příspěvkové organizace měst a obcí, církevní a neziskové organizace i podnikatelské subjekty. Tato spolupráce může mít charakter tzv. PPP projektů, ve kterých se v klasických případech realizuje partnerská spolupráce subjektů veřejné správy a soukromého sektoru. Ve srovnání se zahraniční praxí lze konstatovat, že např. ve Velké Británii je tato spolupráce doplněna o zapojení NNS, díky čemuž stoupá míra zapojení NNS do ekonomických aktivit, tj. stoupá využití služeb, které NNS nabízí a díky tomu stoupá i jejich obecná významnost a prestiž.

Zahraniční praxi v oblasti financování NNS lze dále doplnit o další příklady, kdy např. v již zmíněné Velké Británii či ve Švédsku jsou NNO financovány výhradně z partnerství podnikatelů, občanských neziskových organizací a veřejné správy (PPP projekty), zatímco v Německu, Rakousku nebo Francii mají v rozvoji NNS, jakož i v jejich financování, hlavní postavení vláda a veřejná správa. Stejně srovnání lze učinit ve financování církevních organizací, kdy ve Velké Británii a Skandinávských zemích (Norsko, Švédsko, Finsko) je dlouholetá tradice necírkevní dobročinnosti, zatímco ve státech jižní Evropy (Portugalsko, Španělsko, Itálie) je naopak princip zajištění neziskových činností tradičně zaštiťován církevními organizacemi a pozice ostatních nestátních neziskových organizací není tak silná.

Dalším specifickým v zahraniční praxi NNS je oblast šíře působnosti jednotlivých NNO, kdy např. ve Velké Británii NNO fungují především jako velké organizace, které se zaměřují na celé spektrum činností (od sociálních služeb, přes vzdělávání k životnímu prostředí), a které působí na celostátní úrovni, tj. nemají omezenou, resp. specifickou regionální působnost. Na druhou stranu např. v Itálii a ve Španělsku převažuje právě regionální působnost malých NNO a existence velkých NNO s celostátní společností jsou spíše výjimkou. NNS v ČR vykazuje kombinace obou výše řečených systémů.

Další možností využití veřejných zdrojů pro fungování a činnosti nestátního neziskového sektoru jsou **zahraniční zdroje, které jsou představovány zejména financováním z EU**. Možnost čerpání z tohoto zdroje je umožněno díky členství ČR v Evropské unii. V rámci sociální podpory má Česká republika možnost využít podporu z **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)**, v jehož rámci jsou vyhlašovány výzvy pro jednotlivé žadatele a příjemce. Těmi jsou často poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, kteří ve vzájemné spolupráci zajišťují podporu cílových skupin služeb.

Na projekty zaměřené na vzdělávání v NNS lze využít finance z **Operačního programu Vzdělání a konkurenceschopnost OP VK**, který se zaměřuje na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho formách s důrazem na komplexní a celoživotní učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity atd.

Mimo financování ze strukturálních fondů EU mohou neziskové organizace získat finance i z **komunitárních programů** (např. Mládež v akci, Kultura 2007, MEDIA 2007, apod.). Komunitární programy nabízejí ve srovnání se strukturálními fondy cca 45 % nabízených finančních prostředků, přičemž EU projekty realizované v rámci těchto programů spolufinancuje zpravidla v rozmezí od 40 do 75 %. Komunitární programy spolufinancují aktivity v těchto oblastech:

- výzkum a inovace, technologický vývoj,
- rozvoj dopravní a energetické infrastruktury,
- kultura,
- podnikání,
- životní prostředí,
- sociální politika,
- informační společnost,
- zdraví,
- ochrana spotřebitele,
- svoboda, bezpečí.

Základní rozdíl mezi komunitárními programy a SF EU je ten, že u komunitárních

programů není alokace finančních prostředků určena pro jednotlivý stát, ale pro konkrétní program. Smlouva pro využití prostředků se podepisuje v případě komunitárních programů v Bruselu, nebo Lucemburku, zatímco v případě SF EU je místem podpisu ČR. Projekty na bázi komunitárních programů jsou realizovány za pomoci evropského partnerství a jejich dopad je tedy celoevropský, na druhou stranu u SF EU je postačující spolupráce národních subjektů a dopad je proto většinou regionální.

Komunitární programy jsou vypsané na období 2007-2013. Podpora poskytovaná v rámci komunitárních programů je neinvestiční a pro její získání je většinou nutné předložit projekt, který bude mimo jiné přispívat k naplnění politik EU, zapojí se do něj hned několik členských zemí a obvykle bude trvat několik let (podmínka mezinárodního partnerství). Jinými slovy, pro podání žádosti do těchto programů se vyžaduje obvykle partnerství min. 3 subjektů z minimálně 3 různých zemí EU, popř. spolupracujících zemí.

Komunitární programy jsou spravovány přímo, centrálně Evropskou komisí, proto odpovědnost za jejich provádění, tj. za přípravu výzev, výběr projektů, monitorování realizace projektů, apod. nese ve většině případů Evropská komise, resp. jednotlivá Generální ředitelství EK. V ČR spadá odpovědnost za metodické řízení komunitárních programů do gesce Ministerstva financí ČR, konkrétně odboru Národního fondu.

V ČR existují následující komunitární programy pro období 2007-2013, přičemž pro NNO jsou stěžejní zejména programy v úvodu tohoto seznamu:

- Mládež v akci (garant: MŠMT ČR),
- Progress (MPSV ČR)
- Life + (MŽP ČR)
- Veřejné zdraví „Public Health“ (MZ ČR)
- Media 2007 (garant: MK ČR),
- Kultura 2007 (garant: MK ČR),
- Program celoživotního učení „Lifelong Learning Programme“ (MŠMT ČR),
- 7. rámcový program pro vývoj a výzkum (MŠMT ČR),

Obce a především kraje nabízí podporu a spolupráci NNO v rámci dotačních programů, které pro NNO vypisují. Příkladem takového programu může být dotační program krajského úřadu Jihomoravského kraje „**Podpora posilování rodičovských kompetencí, mezigeneračního soužití a prevence sociálního vyloučení rodičů pečujících o děti**“ pro rok 2012, který příjemcům podpory NNO nabízí celkový objem finančních prostředků ve výši 3 200 000,- Kč. Dotační program je určen pro podporu organizací a jejich projektů zaměřených na práci s rodinami, mezigenerační soužití, volnočasové a osvětově-vzdělávací aktivity pro rodiče pečující o děti za účelem posilování rodičovských kompetencí a prevence sociálního vyloučení. Výzva tohoto programu specifikuje požadavky na podobu projektové žádosti o poskytnutí dotace v oblasti:

- Legislativního zázemí dotačního programu
- Cílů dotačního programu
- Lokalizace dotačního programu
- Cílové skupiny dotačního programu
- Předmětu dotačního programu
- Uznatelných nákladů
- Podmínek pro poskytnutí dotace
- Výše dotace a požadované spoluúčasti
- Platebních podmínek a harmonogramu čerpání dotace
- Požadavků na formální podobu žádosti

Posouzení Rady kraje takto sestavené projektové žádosti rozhoduje o přidělení či nepřidělení dotace. Dalšími příklady dotačních programů pro NNO ze zdrojů krajských úřadů v ČR jsou:

- Podpora rozvoje v oblasti kultury a památkové péče,
- Dotační program na činnost národnostních menšin v JMK pro r. 2012,
- Program pro poskytování dotací v oblasti EVVO,
- Dotační program pro oblast protidrogových aktivit pro rok 2012, apod.

Dotace rozdělované v systému dotačních programů krajů a obcí byly respondenty terénního šetření z hlediska jejich systému rozdělování (od požadavků na podoby žádosti až po způsob vyplacení) hodnoceny pozitivně a oproti dotacím ze SF EU byla pozitivně hodnocena jejich administrativní nenáročnost. Na druhou stranu je nutné zmínit, že v případě administrativně náročnějšího dotačního řízení SF EU se rozhoduje o přidělování podstatně vyšších finančních částek než v případě dotací ze zdrojů krajů a obcí.

Problematiku spolupráce obcí a krajů s NNS můžeme dále doplnit o příklady dobré praxe ze zahraničí, kde je tradiční silné propojení regionálních samospráv s NNO. Typická praxe ze zahraničí je taková, že stejně jako v ČR zástupci NNS či ostatní dobrovolníci vedou sportovní a zájmové kroužky, pečují o opuštěná zvířata, o veřejnou zeleň, o seniory či zdravotně postižené občany a zástupci samospráv v zahraničí jsou si vědomi toho, že bez práce NNO by přibýly problémy právě jim. Zároveň má svou váhu i fakt, že občané často volí do místní rady ty zástupce, kteří se osvědčili v konkrétní veřejně prospěšné práci. Jinými slovy lze konstatovat, že vhodnou podobou sociálních sítí, které stabilizují společnost a pomáhají jednotlivcům i rodinám, nejsou často zmiňované produkty státu jako sociální dávky, rekvalifikační kurzy nebo jiná státem organizovaná péče, nýbrž působení malých skupin sousedů a známých a jejich formálních i neformálních spolků, ať už je tam člověk členem nebo klientem.

O problematice financování NNS z prostředků EU je dále podrobněji psáno v kapitole „Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR“.

• **Finance z neveřejných zdrojů**

Finance z neveřejných zdrojů představují **individuální a firemní (podnikatelské) dárcovství**, prostředky z **nadací tuzemských i zahraničních**, resp. **vlastní příjmy neziskové organizace**, které získá z **vlastní hospodářské činnosti**, z **členských příspěvků** nebo je to **část příjmů z loterií a her**.

Nadace tuzemské i zahraniční

Nadace jsou sdružením majetku, jejichž cílem není přímá péče o klienty či poskytování služeb, ale jsou finančním zdrojem pro veřejně prospěšné aktivity. Kromě této hlavní funkce se zabývají dalšími činnostmi jako např. **pořádání benefičních akcí či veřejných sbírek**. Domácí nadace se mohou sdružovat (např. Asociace nadací při Fóru dárců, která vznikla v roce 1999). Prostředky na nadační příspěvky získávají nadace z firemních a individuálních darů, veřejných sbírek, benefičních akcí a z výnosů z příspěvků z NIF. Příkladem nejvýznamnějších českých nadací a nadačních fondů jsou Kapka naděje, Nadace Terezy Maxové, Nadace rozvoje občanské společnosti, Nadace Charty 77, Naše dítě, apod. Ze zahraničních nadací patří k nejdůležitějším např. Open Society Fund nebo Nadace Via.

Podnikatelská sféra

Nestátní neziskový sektor může získat finanční prostředky i ze zdrojů významných společností v soukromém sektoru. Tyto subjekty mohou podporovat dobročinnost a nabízet finanční či hmotné dary. **Dárcovství** je nezastupitelná komunikační příležitost pro firmy a poskytuje jim nejen komunikační strategii, ale i dlouhodobý závazek. Pro firmu to může znamenat využití dobré příležitosti ke zviditelnění, ale může to být i součást plánovaného procesu růstu hodnoty její značky. Firmy přispívají svými dary často do nestátních neziskových organizací, které provozují svoji činnost v oblasti, ve které může firma za svůj dar využít reklamu, běžná je oblast sportu, kultury, vzdělání nebo sociálních služeb.

V této sféře je nutné odlišit dárcovství od sponzorování. Při **sponzorování** očekává ten, kdo poskytuje finanční prostředky, nějakou protihodnotu např. ve formě publicity, nových kontaktů, dobré reklamy pro image firmy. Sponzorství si mohou společnosti vykázat jako nákladovou položku, avšak nemohou poskytnutou částku odečíst od daňového základu. Naproti tomu při dárcovství nestátní nezisková organizace očekává čistý dar bez poskytnutí jakékoliv protihodnoty. Jistou kompenzací je možnost snížení základu daně o hodnotu daru, nejvýše však o 10 % daňového základu.

Soukromý sektor všeobecně podporuje především ty projekty, které nějak souvisí s jejich produktem, nebo které probíhají v oblasti, kde firmy působí. Zpravidla podporuje populární oblasti jako sport, kulturní a umělecké akce či ekologické projekty.

Individuální dárcovství

Individuální dárcovství představuje pro nestátní neziskové organizace **finanční prostředky od členů organizace, dobrovolníků, příbuzných cílové skupiny nebo subjektů nějakým způsobem zainteresovaných na sponzorované věci**

(jednotlivců či skupiny obyvatel). Z příležitostných dárců se v některých případech stávají i dárci stálí, resp. někteří z nich neziskové organizaci na konci života dokonce odkazují své jmění. Mezi faktory, které ovlivňují rozhodnutí dárce, zda darovat či ne, patří důvěryhodnost organizace a možnost zkontrolovat, jak byl dar využit, resp. dárci mohou pociťovat určitou společenskou odpovědnost, zároveň není výjimkou, že lidé darují pouze proto, že byli požádáni, nebo proto, že daruje jejich okolí.

Nejnovější formou individuálního dárcovství se stala DMS, tedy dárcovská SMS. Tento nástroj darování je rychlý, jednoduchý a zapojuje i mladší věkové kategorie, čímž vytváří prostředí k filantropickému chování.

• Příjmy z vlastní činnosti

Do této kategorie řadíme vlastní činnosti nestátních neziskových organizací – hlavní i vedlejší (hospodářskou). Hlavní vlastní činnost představuje především prodej vlastních výrobků a služeb, vedlejší vlastní činnost je reprezentována i podnikatelskou činností, pořádáním přednášek, vzdělávacích seminářů, plesů, příjmy z reklam a pronájmu atp. **Podnikání v neziskové sféře** však má své omezení. Pro nestátní neziskové organizace typu obecně prospěšné společnosti nebo nadace a nadační fond je buď zcela vyloučeno, jako v případě nadačních fondů, nebo výrazně omezeno. Přesto může být podnikatelská činnost pro neziskové organizace zisková, resp. v případě, kdy zisk z ekonomických aktivit nepřekračuje 300 000,- Kč, může být NNO použit k financování činností, ve kterých je organizace nezisková. Následně je tento zisk zcela osvobozen od daně.

Další formou příjmů z vlastní činnosti NNO jsou **členské příspěvky**, které jsou však možné v podstatě jen u občanských sdružení, která jsou na členském principu založena. Povinnost placení členských příspěvků může občanské sdružení svým členům nařídit ve stanovách, tyto příspěvky jsou osvobozeny od darovací daně.

Loterie a spotřebitelské hry představovaly další druh příjmu NNS z vlastní činnosti. Tento druh financování upravuje zákon č. 202/1990 Sb., který byl novelizován s účinností od 1. 1. 2012. Podle původního znění zákona do 1. 1. 2012 muselo být stanovené procento z výtěžku použito na veřejně prospěšný účel, který byl uveden v povolení loterie. Největší podpoře z loterií a spotřebitelských her se těšily sportovní aktivity, na druhou stranu podpora charitativních akcí tímto způsobem nebyla příliš častá. Novela loterijního zákona však s účinností od 1. 1. 2012 zrušila příslušná ustanovení vztahující se k povinnosti odvádět část výtěžku z provozování loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely (tedy i na aktivity NNO). Tato odvodová povinnost na veřejně prospěšné účely byla nahrazena speciálním odvodem z provozování loterií a jiných podobných her, jehož výnos se bude rozdělovat mezi státní rozpočet a rozpočty obcí. Dopad novelizace zákona na financování a fungování NNO v ČR nelze v současné době relevantně hodnotit. Skutečný vliv tohoto rozhodnutí bude možné analyzovat až s delším časovým odstupem (minimálně 1 roku).

Reklama je finančně náročnější metoda získávání zdrojů pro NNS, stejně jako benefiční akce. Ty jsou navíc i velmi organizačně náročné. Není zaručené, že prostředky vložené do těchto metod se navrátí, resp. zhodnotí. Úspěch v tomto oboru závisí také na oblasti, které se daná nestátní nezisková organizace věnuje. Pravděpodobnost úspěchu se zvyšuje, je-li tato oblast pro veřejnost atraktivní a vzbuzuje v okolí pocit nutnosti pomoci.

• Nepřímý způsob financování

Nepřímý způsob financování nestátních neziskových organizací reprezentují **daňové úlevy**. Pro nestátní neziskové organizace existují daňové úlevy v oblasti odčitatelných položek (zahrnující odečet darů, odečet výdajů na projekty výzkumu a vývoje a dvě položky týkající se vypořádání majetkových nároků v družstvech). Např. v roce 2010 činila daňová úleva souhrnně pro neziskový sektor celkem 881,6 milionů Kč. Daňové úlevy pro nestátní neziskové organizace lze nalézt zejména v podobě existence úlevy na DPH, úlevy na silniční dani, resp. úlevy na spotřební dani.

Daňové úlevy lze souhrnně charakterizovat jako:

- Odpočet od základu daně pro neziskové subjekty.
- Vynětí příjmů z úroků u neziskových subjektů.
- Osvobození příjmů nadací.
- Osvobození úrokových příjmů z prostředků veřejné sbírky.

Ne všechny činnosti nestátních neziskových organizací, resp. příjmy z těchto činností, jsou osvobozeny od daně. Neziskové organizace mají pět typů příjmů a to následující:

- Příjmy, které nejsou předmětem daně.
- Příjmy, které jsou předmětem daně za určitých podmínek.
- Příjmy, které sice jsou předmětem daně, ale jsou od ní osvobozeny.
- Příjmy z hlavní činnosti.
- Ostatní příjmy, které jsou předmětem daně.

Do příjmů, které nejsou předmětem daně, můžeme řadit **dotace a dary movitých a nemovitých věcí získané darováním nebo zděděním**. Příjmy z **členských příspěvků, z kostelních sbírek a výnosy z nadačního jmění** jsou příkladem příjmů osvobozených od daně. Příjmy z hlavní činnosti se stávají předmětem daně tehdy, když **příjmy z určité činnosti převyšují náklady**.

Daň z přidané hodnoty jsou nestátní neziskové organizace povinny platit, pokud uskutečňují ekonomickou činnost, čímž se rozumí provozování soustavné činnosti obchodníků, výrobců a poskytovatelů služeb.

• Hodnocení systému financování NNS v ČR

Hodnocení systému financování NNS v ČR vychází z výše uvedené analýzy financování NNS v ČR, doplněné o výsledky terénního šetření, které bylo v rámci řešení zakázky realizováno. V rámci terénního šetření byly využity metody elektronického dotazníkového šetření prostřednictvím aplikace www.dotaznicek.cz a řízených individuálních rozhovorů se zástupci NNS.

Dotazníkové šetření probíhalo v období **27. 3. 2012 - 10. 4. 2012**. Celkem bylo osloveno **538 respondentů** na základě kontaktů z poskytnuté sestavy od

zadavatele. Konkrétně bylo osloveno:

- 221 obecně prospěšných společností,
- 149 občanských sdružení,
- 129 církevních organizací a
- 39 nadací a nadačních fondů.

Z hlediska zapojení respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem:

- **64 obecně prospěšných společností** (návratnost: 28,96 %),
- **56 církevních organizací** (návratnost: 43,41 %),
- **47 občanských sdružení** (návratnost: 31,54 %),
- **10 nadací a nadačních fondů** (návratnost: 25,64 %).

Celková návratnost dotazníkového šetření je tedy **177 respondentů, tj. 32,90 % všech oslovených subjektů NNS**. Z hlediska zastoupení jednotlivých forem subjektů NNS na celkovém počtu respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo **36,16 % obecně prospěšných společností, 31,64 % církevních organizací, 26,55 % občanských sdružení a 5,65 % nadací a nadačních fondů**.

Obrázek 4: Právní forma respondentů dotazníkového šetření

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Druhou část terénního šetření tvořily **individuální rozhory se zástupci NNS**, které probíhaly v období březen - duben 2012. Celkem bylo realizováno 10 individuální rozhovorů se zástupci NNS.

Systém financování NNS v ČR lze hodnotit pozitivně z hlediska existence tzv. „**vícezdrojového financování**“, kdy pro jednotlivé typy NNO neexistuje pouze jeden zdroj financování. Mimo zdroje ze SF EU mají NNO možnost zapojit se do národních a regionálních dotačních programů subjektů státní správy a samosprávy, resp. získat finance z neveřejných zdrojů, resp. ze zdrojů z vlastní činnosti. Pro další období lze rozhodně **doporučit podporu dalšího rozvoje vícezdrojového financování NNS**. Nebylo by vhodné, kdyby se zástupci NNS začali orientovat pouze či převážně na jeden druh financování (v tomto případě SF EU).

Respondenti dotazníkového šetření v otázce zkušeností s **financováním projektů mimo SF EU** nejčastěji uvedli zkušenosti s využitím dotací z národních veřejných rozpočtů (41,24 % respondentů) a využití přímých zdrojů ze státního rozpočtu (11,30 % respondentů). Jako možnost „jiné“ respondenti nejčastěji uváděli své zkušenosti s využitím zdrojů z nadací a nadační fondů soukromých společností.

Obrázek 5: Zkušenosti respondentů s realizací projektů a aktivit mimo programu SF EU

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

System vícezdrojového financování by na základě individuálních rozhovorů se zástupci NNS měl být více propagován. Od několika zástupců NNS zazněl požadavek na vytvoření jednotného informačního webu pro subjekty NNS (případně co největší propojení stávajících zdrojů), který by přehledně prezentoval všechny možnosti financování NNS včetně aktuálních výzev a jejich termínů dle jednotlivých dotačních zdrojů. Jedním z cílů tohoto informačního a propagačního nástroje by bylo i vytvoření místa pro zprostředkování zkušeností jednotlivých NNO.

Při zkoumání dostupností informací o možnostech financování NNS v ČR byly respondenty individuálních rozhovorů **pozitivně hodnoceny informační zdroje o možnostech čerpání ze SF EU**, naopak jako **méně kvalitní a přehledné byly hodnoceny weby krajských a obecních úřadů** a informací o možnostech čerpání z krajských či obecních zdrojů.

Při rozboru financování NNS v ČR bylo dále analyzováno, jaký podíl aktivit NNO je financován prostřednictvím dotací ze SF EU. Nejvíce respondentů uvedlo, že podíl jejich aktivit je ze SF EU financován maximálně z jedné čtvrtiny (cca 33 % respondentů), více jak 75 % svých aktivit financuje prostřednictvím SF EU přibližně 16 % respondentů dotazníkového šetření. Podrobnější informace jsou uvedeny v následujícím grafu.

Obrázek 6: Podíl aktivit NNO financovaných prostřednictvím dotací ze SF EU z pohledu respondentů dotazníkového šetření

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Z hlediska významu financování aktivit prostřednictvím SF EU 33 % respondentů uvedlo, že SF EU jsou pro jejich fungování **zásadní a že by bez nich museli hledat jinou oblast aktivit**. Hlavním důvodem je pak existence základního předpokladu, že NNO mohou působit pouze v těch oblastech, ve kterých pro ně existují disponibilní finanční zdroje pro financování jejich aktivit. Tj. pokud pro daný typ aktivit neexistuje jiný typ zdroje financování než dotace ze SF EU, nemohou NNO předpokládat, že by byly schopny tyto aktivity realizovat. Na druhou stranu 27 % respondentů financování ze SF EU využívá, ale není pro ně zásadní, protože mají jiné možnosti zdrojů financování. Zjištění této části analýzy opět podporuje nutnost budování co nejširšího portfolia zdrojů pro financování aktivit NNS.

Obrázek 7: Význam financování ze SF EU pro fungování NNS dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

System financování NNS v ČR lze dle výše uvedeného **pozitivně** hodnotit především v oblasti existence vícezdrojového systému financování, kdy většina NNO těchto možností systému využívá a financování má zajištěno z více různých zdrojů (nejen dotací, ale i vlastní činnosti). Většina NNO má dle výsledků terénního šetření své aktivity financované ze zdrojů kombinovaných z financování ze SF EU, státních dotací a dotací z krajů a obcí. Na druhou stranu je z výše uvedených výstupů analýz patrný **negativní** faktor omezování výše prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu (veřejných zdrojů) na financování aktivit NNO. Na druhou stranu je součástí tohoto trendu i navyšování podílu financování aktivit NNO ze SF EU. Díky tomu se pak zdroje ze SF EU stávají pro NNO v ČR existenciální záležitostí, na základě které se rozhodují, zda v dané oblasti veřejné prospěšnosti dále aktivně působit či ne.

• Monitoring a evaluace NNS v ČR

Jedním z hlavních nástrojů monitoringu NNS v ČR je **satelitní účet neziskových institucí**, který je ve správě Českého statistického úřadu (ČSÚ). Satelitní účet neziskových institucí v ČR představuje nástroj monitoringu, který za neziskovou instituci považuje:

- Jednotku vytvořenou za účelem výroby výrobků a poskytování služeb, kdy ale zároveň její status nedovoluje, aby tato produkce byla pro jednotky, které jí založily, řídí nebo financují, zdrojem příjmu, zisku nebo finančních výnosů.

Tímto způsobem vymezené neziskové instituce jsou označovány jako dobrovolné organizace, organizace občanského sektoru, organizace třetího sektoru, soukromé neziskové organizace, nevládní či nestátní neziskové organizace.

Dle vymezení ČSÚ tuto definici neziskových institucí splňují následující právní formy:

- Nadace
- Nadační fond
- Obecně prospěšná společnost
- Vysoká škola (veřejná)
- Školská právnická osoba
- Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj. včetně odborových organizací)
- Politická strana, politické hnutí
- Církevní organizace (církve a náboženské společnosti včetně církevních

právnických osob; předškolní a školská zařízení, základní školy, střední školy, zdravotnická zařízení zřízená církví nebo náboženskou společností)

- Organizační složky sdružení
- Stavovská organizace - profesní komora
- Komora (kromě profesních komor)
- Zájmové sdružení právnických osob
- Honební společenstvo

• Pro potřeby této evaluace jsou podstatné zejména údaje získané ČSÚ v případě **nadací, nadačních fondů, církví a církevních organizací, občanských sdružení a obecně prospěšných společností**. Tyto údaje jsou dále ČSÚ členěny dle **systému národních účtů** na neziskové instituce v institucionálním sektoru nefinančních podniků, neziskové instituce v institucionálním sektoru finančních podniků, neziskové instituce v institucionálním sektoru veřejných institucí a neziskové instituce sloužící domácnostem. Dle této klasifikace ČSÚ bylo za rok 2009 evidováno celkem:

- **413 nadací** (přičemž všechny nadace jsou vymezeny jako neziskové instituce sloužící domácnostem),
- **1 061 nadačních fondů** (přičemž všechny nadační fondy jsou vymezeny jako neziskové instituce sloužící domácnostem),
- **4 216 církví a církevních organizací** (přičemž všechny církve a církevní organizace jsou vymezeny jako neziskové instituce sloužící domácnostem),
- **1 612 obecně prospěšných společností** (přičemž 104 obecně prospěšných společností je vymezeno jako neziskové instituce v institucionálním sektoru nefinančních podniků a 1 508 obecně prospěšných společností je vymezeno jako neziskové instituce sloužící domácnostem).

Forma NNS „**občanské sdružení**“ není v satelitním účtu ČSÚ specificky vymezena a je zahrnuta do klasifikace „sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj. včetně odborových organizací)“, kdy je ČSÚ evidováno celkem 62 187 neziskových institucí.

Kompletní data ČSÚ dle institucí nestátního neziskového sektoru podle typu dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009 jsou součástí níže uvedené tabulky.

Tabulka 3: Instituce nestátního neziskového sektoru podle typu dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009

typ neziskové instituce dle klasifikace ČSÚ	neziskové instituce v institucionálním sektoru nefinančních podniků	neziskové instituce v institucionálním sektoru finančních podniků	neziskové instituce v institucionálním sektoru veřejných institucí
Nadace	0	0	0
Nadační fond	0	0	0
Obecně prospěšná společnost	104	0	0
Vysoká škola (veřejná)	30	0	26

Školská právnická osoba	0	0	0
Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj. včetně odborových organizací)	267	1	0
Politická strana, politické hnutí	0	0	0
Církevní organizace	0	0	0
Organizační složky sdružení	22	0	0
Stavovská organizace - profesní komora	0	0	0
Komora (kromě profesních komor)	168	0	0
Zájmové sdružení právnických osob	129	4	4
Honební společenstvo	0	0	0
CELKEM	690	5	30

Zdroj: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.presB>

Výše uvedenou tabulku lze dále doplnit o bližší charakteristiku neziskových institucí v systému národních účtů dle klasifikace ČSÚ, a to o **charakteristiku podle odvětví a sektoru**, kdy **neziskové instituce nejčastěji působí v oblasti:**

- Zemědělství, lesnictví a rybářství (celkem 9 075 neziskových institucí)
- Činnosti v oblasti nemovitostí (celkem 1 177 neziskových institucí)
- Vzdělávání (celkem 1 018 neziskových institucí)
- Kulturní, zábavní a rekreační činnosti (celkem 24 919 neziskových institucí)
- Ostatní činnosti (celkem 66 078 neziskových institucí)

Naopak **žádná z neziskových institucí není v klasifikaci národních účtů ČSÚ uvedena v odvětví a sektoru:**

- Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
- Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
- Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu
- Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

Kompletní data ČSÚ dle institucí nestátního neziskového sektoru odvětví a sektoru dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009 jsou součástí níže uvedené tabulky.

Tabulka 4: Instituce nestátního neziskového sektoru dle odvětví a sektoru dle satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ za rok 2009

Odvětví a sektor	neziskové instituce v institucionálním sektoru nefinančních podniků	neziskové instituce v institucionálním sektoru finančních podniků	neziskové instituce v institucionálním sektoru veřejných institucí
Zemědělství, lesnictví a rybářství	9 068	7	
Těžba a dobývání	0	1	
Zpracovatelský průmysl	5	2	
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	3	0	
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	26	4	
Stavebnictví	25	2	
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	11	3	
Doprava a skladování	5	1	
Ubytování, stravování a pohostinství	19	1	
Informační a komunikační činnosti	59	2	
Peněžnictví a pojišťovnictví	0	0	
Činnosti v oblasti nemovitostí	1 173	4	
Profesní, vědecké a technické činnosti	306	39	
Administrativní a podpůrné činnosti	28	0	
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0	0	
Vzdělávání	963	29	
<i>Předškolní vzdělávání</i>	86	2	
<i>Primární a sekundární vzdělávání</i>	101	3	
<i>Postsekundární vzdělávání</i>	25	3	
<i>Ostatní vzdělávání</i>	751	21	
Zdravotní a sociální péče	967	27	
<i>Ústavní zdravotní péče</i>	6	5	
<i>Ambulantní a zubní zdravotní péče</i>	12	1	
<i>Ostatní činnosti související se zdravotní péčí</i>	190	5	
<i>Sociální péče ve zdravotnických zařízeních ústavní péče</i>	68	1	
<i>Sociální péče v domovech pro seniory a osoby se zdravotním postižením</i>	27	2	
<i>Ambulantní nebo terénní sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením</i>	664	13	
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	24 919	61	
<i>Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti</i>	901	6	
<i>Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení</i>	107	9	
<i>Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří</i>	0	0	
<i>Sportovní činnosti a ostatní zábavné a rekreační činnosti</i>	23 911	46	
Ostatní činnosti	65 566	507	
<i>Činnosti podnikatelských, zaměstnavatelských a profesních organizací</i>	1 386	395	
<i>Činnosti odborových svazů a ostatních společenských organizací</i>	64 174	111	
<i>Opravy počítačů a výrobků pro osobní spotřebu</i>	1	0	
<i>Poskytování ostatních osobních služeb</i>	5	1	
<i>Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a</i>			

Zdroj: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.presB>

Mimo výše uvedený monitoring, který zajišťuje ČSÚ, je **nestátní neziskový sektor předmětem mnoha analýz a evaluací**. Autory těchto analýz jsou především:

- Významné instituce reprezentující NNS na celorepublikové úrovni (např. Neziskovky.cz, o.p.s., RVNNO, apod.)
- Krajské a městské úřady, které analyzují NNS na území příslušného kraje či města (např. Kraj Vysočina, Plzeňský kraj, apod.)
- Soukromé subjekty, které zpracovávají analýzy v rámci projektů spolufinancovaných z ESF
- Studenti vysokých škol a vědečtí pracovníci (diplomové a vědecké práce s tematikou NNS)

Výčet analýz a evaluací veřejně dostupných na internetu:

- **Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010** (zpracovaly Neziskovky.cz, o.p.s. pro USAID, duben 2011)
- **Analýza nestátního neziskového sektoru v Pardubickém kraji** (zpracovala Koalice nevládek Pardubicka, o. s.)
- **Analýza neziskového sektoru v kraji Vysočina a její praktické využití** (diplomová práce Ing. Marcely Špačkové, Masarykova univerzita, 2007)
- **Analýza NNO v Karlovarském kraji** (zpracoval KÚ Karlovarského kraje)
- **Analýza neziskového sektoru v Uherském Hradišti** (zpracovalo oddělení rozvoje města Uherské Hradiště)
- **Analýza neziskového kulturního sektoru** (zpracovala Iniciativa Za Česko kulturní)
- **Analýza rozdílů v hospodaření ziskového a neziskového sektoru** (bakalářská práce Bc. Ivety Králíčkové, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2011)
- **Zpřehledňování fungování neziskového sektoru v České republice se zvláštním důrazem na prevenci jeho zneužívání pro účely financování terorismu** (vědecká práce prof. PhDr. Vladimíry Dvořákové, CSc., Vysoká škola ekonomická)
- **Analýza eticky sporných reklam neziskového sektoru** (bakalářská práce Mariky Blažkové, Masarykova univerzita, 2004)
- **Situační analýza neziskového sektoru Jihomoravského kraje dle zájmových sektorů** (zpracovala Metodica, Institut pro další vzdělávání, o. s., 2007)
- **Analýza a Strategie udržitelného rozvoje nestátního neziskového sektoru kraje Vysočina 2010 – 2015** (zpracoval Krajský úřad kraje Vysočina, 2010)
- **Komplexní analýza nestátního neziskového sektoru v kraji Vysočina s důrazem na absorpční kapacitu a kvalifikační potřeby** (zpracoval odbor regionálního rozvoje, Krajský úřad kraje Vysočina, 2006)
- **Mapování neziskového sektoru v Karlovarském kraji** (zpracovalo ICM v Chebu a MC Klubíčko Cheb, 2011)
- **Dopady čerpání fondů EU na organizační strukturu neziskových organizací** (zpracovalo Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2008)
- **Analýza firemního dárcovství jako nástroje společenské odpovědnosti firem v České republice a ve Francii** (magisterská práce Bc. Venduly

- Prjachové, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2010)
- **Analýza potenciálu zavedení programu EMAS ve veřejném a neziskovém sektoru v ČR** (zpracovalo Centrum inovací a rozvoje, 2011)
 - **Vztah státu a neziskového sektoru: teoretické přístupy a praktické příklady v ČR** (diplomová práce Bc. Heleny Pavlů, Masarykova univerzita, 2008)
 - **Postoje nestátního neziskového sektoru k otázce pracovní migrace v České republice** (diplomová práce Kristiny Klepkové, Univerzita Karlova v Praze, 2009)
 - **Úspěšná nezisková organizace** (zpracovali Marek Šedivý, Olga Medlíková, 2009)
 - **Analýza poskytovatelů sociálních služeb na území UK** (zpracovala Sociální agentura - Rozvojové centrum, 2006)
 - **Analýza potřeb univerzitního managementu, akademiků a zástupců firem a organizací veřejného a neziskového sektoru v oblasti jejich vzájemné spolupráce** (součást díla: Mgr. Alena Husárová, Projekt Socrates Grundtvig: „Trénování trenérů - vysokoškolských učitelů v outreach“, 2007)
 - **Partnerství neziskového sektoru a veřejné správy v oblasti sociálních služeb ve vybraných městských částech hlavního města Prahy** (bakalářská práce Elišky Draxlerové, Univerzita Pardubice, 2011)

Z výše uvedeného a na základě expertního pohledu evaluátora lze konstatovat, že **monitoring a evaluace NNS je předmětem výzkumu, resp. zájmu mnoha druhů institucí** (vysoké školy, výzkumné organizace, ČSÚ, vládní instituce, soukromý sektor, samotné NNO, apod.) díky čemuž existuje dostatečné množství dat k problematice NNS. Zároveň však existuje problém třídění dat pro monitoring a evaluaci a vyhodnocování jejich validity. Dle názoru evaluátora by proto měly být výsledky monitoringu a evaluací co nejvíce využívány pro činnost NNS, např. prostřednictvím zastřešujících organizací nebo poradních orgánů zastupujících NNS (např. ANNO, resp. RVNNO) a následně prezentovány veřejnosti.

-
-

• Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR

V rámci kapitoly „Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR“ jsou prezentovány:

- Možnosti a aktuální stav čerpání SF pro NNS (v roli žadatelů a příjemců finančních prostředků nebo v roli partnerů projektu)
- Zhodnocení faktorů limitujících NNS v přístupu k prostředkům SF z pohledu ŘO / NNS (administrativní kapacita NNS - lidské zdroje, informovanost, vzdělání, „capacity building“, organizační struktura NNS aj.), klíčové bariéry implementačního systému SF pro přístup NNO k prostředkům SF (požadavek inovativnosti předkládaných projektů, udržitelnost projektů / resp. poskytovaných služeb aj.) z pohledu ŘO / NNS
- Účast NNO na řízení SF – uplatnění principu partnerství NNS, doporučení pro stávající a příští programové období 2014+

• Možnosti a aktuální stav čerpání SF pro NNS

Z hlediska zapojení NNS do realizace SF EU byla provedena analýza na základě sestavy z MSC2007 poskytnuté zadavatelem k datu 3. 2. 2012. Na základě těchto dat lze konstatovat, že po odstranění duplicit se **do realizace SF EU v ČR v roli žadatelů z NNS zapojilo celkem 550 občanských sdružení (40,80 % všech žadatelů z řad NNS) a 529 obecně prospěšných společností (39,24 % všech žadatelů z řad NNS)**. Třetí nejčtenější právní formou NNS, která se zapojila do realizace NNS jako žadatelé jsou **círky a církevní organizace v počtu 222 subjektů (16,47 % všech žadatelů z řad NNS)**. Naopak nejmenší zastoupení na celkovém počtu žadatelů ze subjektů NNS mají **nadace (2,08 % všech žadatelů z řad NNS) a nadační fondy (1,41 % všech žadatelů z řad NNS)**. Celkem se tedy do realizace SF EU v ČR dle počtu žadatelů zapojilo **1 348 subjektů NNS**. Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR dle počtu žadatele je níže uvedeno v tabelární a grafické podobě.

Tabulka 5: Zapojení NNS do realizace SF EU dle počtu žadatelů

právní forma žadatele NNS	počet žadatelů	% zastoupení žadatelů
Občanské sdružení	550	40,80 %
Obecně prospěšná společnost	529	39,24 %
Církevní organizace	222	16,47 %
Nadace	28	2,08 %
Nadační fond	19	1,41 %
Celkem žadatelů NNS	1 348	100,00 %

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

Obrázek 8: Zapojení NNS do realizace SF EU dle počtu žadatelů

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR lze mimo indikátoru počtu žadatelů rozšířit o výsledky dotazníkového šetření v oblasti zkušeností respondentů s předkládáním projektových žádostí v rámci výzev jednotlivých OP. Celkem **40 % respondentů** uvedlo, že **předložilo projektové žádosti v současném programovém období 2007-2013** a to do několika operačních programů, resp. **více jak 30 % respondentů** uvedlo, že **předkládali projekty i v programovém období 2004-2006**. **25 % respondentů** má zkušenost s předkládáním projektů pouze do jednoho OP SF EU v období 2007-2013. **56 % respondentů uvedlo, že pokud to bude možné, tak mají zájem předložit projekty i v období 2014+.**

Z výsledků této analýzy lze konstatovat relativně **vysokou zkušenost respondentů NNS s předkládáním projektových žádostí, jak v programovém období 2007-2013, tak v období 2004-2006 a to i zkušenost s předkládáním projektových žádostí do více operačních programů**, což je pozitivní z toho důvodu, že pro příští programové období bude mít většina subjektů NNS zkušenosti s předkládáním projektů ze současného programového období. Tento fakt je navíc podpořen deklarovaným zájmem subjektů NNS o předložení projektů v období 2014+.

Obrázek 9: Zkušenosti respondentů s předkládáním projektových žádostí

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Subjekty NNS se do realizace SF EU v ČR zapojily prostřednictvím svých projektů (projektových žádostí), které byly podány v rámci jednotlivých OP SF EU. V tomto kontextu lze konstatovat největší zapojení **obecně prospěšných společností** (celkem 46,15 % ze všech žádostí NNS) a **občanských sdružení** (celkem 38,48 % ze všech žádostí NNS). **Círky a církevní organizace** se do realizace SF EU zapojily prostřednictvím 13,20 % podaných projektů. Nejmenší zastoupení z tohoto hlediska mají opět **nadace** (celkem 1,49 % ze všech žádostí NNS) a **nadační fondy** (celkem 0,68 % ze všech žádostí NNS). Z pohledu jednotlivých operačních programů se subjekty NNS nejvíce zapojily do realizace **OP LZZ** (celkem 1711 projektových žádostí) a **OP VK** (celkem 1491 projektových žádostí). Naopak bez zastoupení subjektů NNS jsou **OP Doprava** a **OP Technická pomoc**, kde subjekty NNS nejsou oprávněnými žadateli.

Z pohledu procentuálního zapojení subjektů NNS do realizace SF EU v ČR při zahrnutí všech projektových žádostí mají subjekty NNS největší zastoupení v celkovém počtu všech žadatelů v rámci **OP LZZ** (NNS představuje 17,12 % všech žadatelů v tomto OP), **OP Praha adaptabilita** (NNS představuje 12,50 % všech žadatelů v tomto OP) a **OP VK** (NNS představuje 8,18 % všech žadatelů v tomto OP). **Lze tedy konstatovat, že v OP LZZ, OP PA a OP VK jsou subjekty NNS významnými žadateli a příjemci.** Podrobnější informace jsou obsaženy v následující tabulce.

Tabulka 6: Zapojení NNS do realizace SF EU v ČR dle počtu projektů v jednotlivých OP SF EU v ČR*

Operační program SF EU v ČR	Počet projektů dle typu subjektů NNS					Celkem NNS
	Církevní organizace	Nadace	Nadační fond	Občanské sdružení	Obecně prospěšná spol.	
OP Doprava	0	0	0	0	0	
OP Životní prostředí	61	13	2	71	85	2
OP Podnikání a inovace	0	0	0	38	15	
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	267	4	5	756	679	17
OP Výzkum a vývoj pro inovace	0	0	0	0	5	
Integrovaný operační program	19	1	0	19	46	
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	44	29	12	533	873	14
OP Technická pomoc	0	0	0	0	0	
ROP NUTS II Severozápad	37 6	0	0	15	31	
ROP NUTS II Moravskoslezsko	38	0	0	17	12	
ROP NUTS II Jihovýchod	45	1	0	12	14	
ROP NUTS II Střední Morava	32	0	1	18	19	

ROP NUTS II Jihozápad	30	8	4	20	43	1
ROP NUTS II Střední Čechy	9	2	3	18	18	
OP Praha Konkurenceschopnost	2	2	0	6	6	
OP Praha Adaptibilita	23	8	4	145	169	3
OP ČR - Polsko	10	0	0	70	67	1
Celkem NNO dle typu	602	68	31	1755	2105	45
% zastoupení dle typu NNO	13,20 %	1,49 %	0,68 %	38,48 %	46,15 %	100,00 %

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

* Barevně jsou zvýrazněny významné hodnoty, dokládající významné zapojení NNS do realizace SF EU v ČR.

* V operačních programech OP Doprava a OP Technická pomoc nejsou subjekty NNS oprávněnými žadateli.

Zapojení subjektů NNS do realizace programů financovaných ze SF EU v ČR lze dále analyzovat **dle stavů jejich projektů**. Lze tak analyzovat **úspěšnost subjektů NNS při předkládání projektových žádostí do OP SF EU**.

Na úvod k problematice analýzy stavů projektů NNO uvádíme shrnutí a vysvětlení možností, ve kterých se projektové žádosti podané v rámci výzev OP SF EU mohou nacházet. V zásadě lze konstatovat, že od podání projektové žádosti, přes proces jejího hodnocení až po finální schválení či neschválení, prochází podaný projekt dílčími fázemi hodnocení, přičemž projekt má šanci být schválen pouze v případě, že se aktuálně nachází v pozitivním stavu (P). Ve chvíli, kdy je projektové žádosti přidělen jakýkoli negativní stav (N) nemá již dále možnost být schválena a projekt nezíská dotaci ze SF EU. Všechny možnosti stavů projektu (pozitivní i negativní) jsou uvedeny níže.

Negativními stavy projektů SF EU jsou:

- N0 Projektová žádost vrácena k dopracování
- N1 Projektová žádost nespĺnila podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí
- N2 Projekt nedoporučen / neschválen
- N3 Projekt doporučen / schválen jako náhradní projekt
- N4 Projekt nespĺnil podmínky pro vydání Rozhodnutí / podpisu Smlouvy
- N5 Projektová žádost stažena žadatelem
- N6 Projekt pozastaven
- N7 Projekt nedokončen / stažen
- N8 Rozhodnutí / Smlouva ukončena ze strany ŘO/ZS

Pozitivními stavy projektů jsou:

- P1 Projektová žádost zaregistrována
- P2 Projektová žádost splnila podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí
- P3 Projekt doporučen / schválen
- P4 Projekt s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou
- P45 Projekt v realizaci

- P5 Realizace projektu ukončena
- P6 Financování projektu ukončeno
- P7 Výdaje projektu certifikovány

Projekty NNS byly analyzovány v pozitivních a negativních stavech dle poskytnuté sestavy MSC2007 k 3. 2. 2012 (pozitivními stavy P1-P7 a negativní stavy N0-N8). Z celkového počtu 4 561 projektových žádostí NNS předložených v jednotlivých operačních programech SF EU v ČR má **31,70 % projektových žádostí pozitivní stav**, tj. **68,30 % projektových žádostí subjektů NNS má stav negativní**. Ve srovnání s celkovým počtem podaných žádostí za všechny subjekty v ČR lze konstatovat relativně nižší úspěšnost subjektů NNS při podávání žádostí do OP SF EU (průměr za všechny právní formy žadatelů všech OP je 57,47 % projektů v pozitivních stavech), viz porovnání v tabulce 7.

Tabulka 7: Porovnání úspěšnosti čerpání ze SF EU dle stavů projektů

Žádosti podané do OP SF EU	Stav projektů dle sestavy		
	Pozitivní stav (%)	Negativní stav (%)	Celkem (%)
Žádosti podané subjekty NNS	31,70 %	68,30 %	100,00 %
Žádosti podané celkem	57,47 %	42,53 %	100,00 %

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

K datu vygenerování sestavy (3. 2. 2012) bylo celkem **567 projektů NNS ve stavu P45 Projekt v realizaci** (12,43 % ze všech předložených žádostí NNS), celkem **386 projektů mělo jeden z následujících pozitivních stavů – P5 Realizace projektu ukončena, P6 Financování projektu ukončeno, P7 Výdaje projektu certifikovány** (v součtu 8,46 % ze všech předložených žádostí NNS).

Nejčastější příčinou negativního stavu projektů NNS je **nedoporučení / neschválení projektu - 50,19 % ze všech předložených žádostí NNS**, projekty tak neprojdou fází věcného hodnocení. **Nesplnění podmínek přijatelnosti a formálních náležitostí vede k vyřazení 10,83 % ze všech předložených žádostí NNS**, kdy u všech typů žadatelů je průměrná hodnota 7,57 % z celkového počtu podaných projektových žádostí (**projektové žádosti NNS jsou v porovnání s celkovým počtem podaných žádostí častěji vyřazovány na základě nesplnění přijatelnosti a formálních náležitostí projektové žádosti**).

Při porovnání úspěšnosti dle jednotlivých právních forem NNS lze jako nejúspěšnější označit **círky a církevní organizace** (poměr pozitivní vs. negativní stavy jejich projektů 36,54 % : 63,46 %) a **obecně prospěšné společnosti** (poměr pozitivní vs. negativní stavy jejich projektů 33,35 % : 66,65 %). Naopak nejméně úspěšné jsou NNS typu **nadační fondy** (poměr pozitivní vs. negativní stavy jejich projektů 12,90 % : 87,10 %). Všechna výše uvedená data jsou přehledně uvedena v následující tabulce 8.

Tabulka 8: Zapojení NNS do SF EU dle stavů projektů

Stav projektu*	církevní organizace	nadace	nadační fondy
N0 Projektová žádost vrácena k dopsování	0	0	0
N1 Projektová žádost nesplnila podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí	88	8	5
N2 Projekt nedoporučen / neschválen	255	34	18
N3 Projekt doporučen / schválen jako náhradní projekt	24	0	2
N4 Projekt nesplnil podmínky pro vydání Rozhodnutí / podpisu Smlouvy	5	5	1
N5 Projektová žádost stažena žadatelem	10	1	1
N6 Projekt pozastaven			
N7 Projekt nedokončen / stažen	0	0	0
N8 Rozhodnutí / Smlouva ukončena ze strany ŘO/ZS	0	0	0
Negativní stavy projektů celkem	382	48	27
% negativních projektů z celkového počtu negativních projektů NNS	12,26 %	1,54 %	0,87 %
P1 Projektová žádost zaregistrována	22	0	1
P2 Projektová žádost splnila podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí	20	4	2
P3 Projekt doporučen / schválen	10	2	0
P4 Projekt s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou	8	1	0
P45 Projekt v realizaci	82	7	0
P5 Realizace projektu ukončena	30	3	1
P6 Financování projektu ukončeno	17	2	0
P7 Výdaje projektu certifikovány	31	1	0
Pozitivní stavy projektů celkem	220	20	4
% pozitivních projektů z celkového počtu pozitivních projektů NNS	15,21 %	1,38 %	0,28 %
Všechny stavy projektů celkem	602	68	31
% projektů z celkového počtu projektů NNS	13,20 %	1,49 %	0,68 %

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

Výše uvedené výsledky analýzy pozitivních a negativních stavů projektových žádostí podaných subjekty NNS lze dále doplnit o konkrétní **údaje finančních požadavků v žádostech subjektů NNS**, tj. kolik celkově finančních prostředků subjekty NNS na své projekty požadovaly vzhledem k finančním prostředkům, které dostaly na realizaci svých projektů, tj. vzhledem k finančním prostředkům u projektů NNS se stavem P4, P45, P5, P6 a P7.

Na základě této analýzy lze konstatovat, že nejvíce úspěšným typem NNS jsou **obecně prospěšné společnosti**, které dosáhly na **22,32 %** finančních prostředků, které žádaly. **Církev a církevní organizace** dosáhly na **18,13 %** finančních prostředků, které žádaly v rámci svých projektových žádostí. Nejmenší procento požadovaných finančních prostředků byly schopné získat **nadace a nadační fondy** (pouze **1,81 %**). Celkově získaly subjekty NNS, které se zapojily do realizace SF EU v ČR prostřednictvím podání žádosti do jednoho z OP SF EU **22,66 % finančních prostředků**, které ve všech svých žádostech poptávaly.

Tabulka 9: Výše finančních prostředků v projektech SF EU poptávaných a získaných NNS

Typy NNS	Výše finančních požadavků v projektových žádostech subjektů NNS (v Kč)	Výše finančních požadavků u projektů se stavem P4, P45, P5, P6, a P7 (v Kč)	Podíl získaných prostředků
Círky a církevní organizace	8.385.851.489,89	2.538.466.760,84	18,13 %
Nadace a nadační fondy	1.321.300.657,65	239.597.872,04	1,81 %
Občanská sdružení	13.649.906.842,26	2.577.845.691,81	18,89 %
Obecně prospěšné společnosti	19.134.038.932,90	4.271.550.507,42	22,32 %
Celkem	42.491.097.922,70	9.627.460.832,11	22,66 %

Zdroj dat: sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012

Úspěšnost subjektů NNS při předkládání a realizaci projektů financovaných ze SF EU lze dále doplnit o údaje získané prostřednictvím dotazníkového šetření, kdy **42,37 % respondentů** uvedlo, že byli **úspěšní pouze částečně** a některé jimi předložené projekty nebyly podpořeny. **18,64 % respondentů** uvedlo, že byli **úspěšní a jejich projekty byly schváleny k realizaci**. 14,69 % respondentů dále uvedlo, že nebyli úspěšní a jejich projekty nebyly podpořeny, resp. 2,26 % respondentů dosud nezná výsledky hodnocení jejich projektů.

Obrázek 10: Úspěšnost projektů dle respondentů NNS v OP SF EU

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Terénní šetření se dále zaměřilo na zjištění zájmů subjektů NNS (respondentů) o podporu ze SF EU v budoucnu, tj. v rámci plánovaných výzev jednotlivých OP SF EU. Více než **36 % respondentů** uvedlo svůj zájem o využití finanční podpory v rámci projektů financovaných ze SF EU. 21 % respondentů v rámci této otázky uvedlo odpověď „spíše ano“. Naopak 16 % respondentů uvedlo odpověď „spíše ne“ a méně jak 5 % respondentů uvedlo možnost odpovědi „rozhodně ne“. Jako závěr této části analýzy lze konstatovat převažující zájem subjektů NNS o zapojení do projektů financovaných ze SF EU.

Obrázek 11: Zájem respondentů NNS o využití finanční podpory SF EU

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

V případě, že respondenti uvedli svůj zájem o využití finanční podpory v rámci projektů financovaných ze SF EU, měli dále možnost zvolit, do kterých OP SF EU konkrétně plánují podat projekt. Nejvíce respondentů uvedlo, že hodlají podat projektovou žádost do **OP LZZ a OP VK** (48 % respondentů, resp. 24 % respondentů). Tyto údaje korespondují s dosavadními zjištěními ohledně účasti NNS v jednotlivých OP.

Obrázek 12: OP SF EU, do kterých respondenti NNS plánují podat projekt

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Z hlediska hodnocení zapojení partnerů do projektů NNS lze na základě výsledků dotazníkového šetření konstatovat, že subjekty NNS **zpravidla nezapojují partnery do projektu, tj. že partnery měly v méně než 50 % podaných žádostech** (23,16 % respondentů), resp. že **partnery do projektů nezapojují nikdy** (18,08 % respondentů). **Zapojení partnera ve všech svých projektech** uvedlo 17,51 % respondentů. Stejně procento respondentů uvedlo, že **partnery zapojují ve více než 50 % podaných žádostí do OP SF EU**.

Na základě zjištění z terénního šetření je největší překážkou pro zapojení partnerů do projektů především **obava subjektů NNS z nárůstu už tak příliš náročné administrativy** projektů financovaných ze SF EU.

Obrázek 13: Hodnocení zapojení partnerů do projektů NNS dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Pokud jde o formu partnerů zapojených do projektů realizovaných NNS, nejčastěji partnera projektů představuje **jiný neziskový subjekt** (uvedlo 14,69 % respondentů), resp. **subjekt veřejné správy** (9,60 % respondentů). Jako jinou formu partnera respondenti nejčastěji uváděli **základní a střední školy**. Dále respondenti v komentářích uvedli, že v otázce zapojení partnerů do projektů NNS hraje klíčovou roli **zkušenost partnera s realizací projektů financovaných ze SF EU**, což zpravidla splňují právě jiné NNO či subjekty veřejné správy.

Obrázek 14: Hodnocení zapojení partnerů do projektů NNS dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

• Zhodnocení faktorů limitujících NNS v přístupu k prostředkům SF

Z hlediska hodnocení faktorů limitujících subjekty NNS v přístupu k prostředkům SF EU měli respondenti dotazníkového šetření a individuálních rozhovorů možnost uvést své názory na tuto problematiku. Mimo jiné měli respondenti dotazníkového šetření možnost srovnat financování ze SF EU s jinými zdroji financování. Téměř 52 % respondentů uvedlo, že **financování ze SF EU je více administrativně náročnější než financování ze zdrojů mimo SF EU**, resp. 40 % respondentů uvedlo, že **financování ze SF EU je hůře dosažitelné než financování ze zdrojů mimo SF EU**. V porovnání dostupnosti informací o získání pomoci ze SF EU a mimo SF EU lze dle hodnocení respondentů konstatovat **lépe dosažitelné jsou informace v případě financování ze SF EU** (18,08 % respondentů : 10,73 % respondentů).

Obrázek 15: Srovnání financování ze SF EU a z jiných zdrojů dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Individuální rozhovory se zástupci NNS se dále zaměřily na problematiku **dostatečné kvality a kvantity lidských zdrojů v NNS pro realizaci projektů ze SF EU**, kdy většina respondentů uvedla, že z kvalitativního i kvantitativního hlediska mají dostatek lidských zdrojů. Na druhou stranu nejsou spokojeni, jaké množství lidských zdrojů jsou nuceni věnovat pouze problematice zajištění administrativy projektu, zástupci NNS vidí jako problém, že nestačí pouze kvalitní zajištění odborných pozic dle druhu jejich činnosti, ale musí zapojit často dokonce více zaměstnanců na administrativu projektu.

Problematika dostatečné kvality a kvantity lidských zdrojů v NNS byla také předmětem dotazníkového šetření, kdy **52 % respondentů** uvedlo, že **mají dostatečný počet lidí s dostatečnou mírou zkušeností pro realizaci projektů financovaných ze SF EU**. Naopak 14 % respondentů uvedlo **chybějící dostatek zaměstnanců s dostatečnou mírou zkušeností pro realizaci projektů financovaných ze SF EU**, resp. 11 % respondentů uvedlo **chybějící zkušenosti jejich zaměstnanců v této oblasti**.

Obrázek 16: Hodnocení kvantity a kvality lidských zdrojů v NNO dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

Z hlediska faktorů, které limitující subjekty NNS v přístupu k prostředkům ze SF EU, měli respondenti možnost hodnotit **současný model zastupování NNO v ČR**. V tomto kontextu byly převážně hodnoceny dvě nejdůležitější organizace zastupující NNO navenek – **ANNO** a **RVNNO**. Výsledky terénního šetření ukázaly nejednotnost názorů na podobu zastupování NNS v ČR. Zejména církve a církevní organizace nepovažují za efektivní zapojit se do subjektů sdružujících NNO z různých oblastí působnosti a nevyjadřují přílišný zájem o aktivní účast v těchto seskupeních. Na druhou stranu **většina respondentů z občanských sdružení a obecně prospěšných společností vyjádřila v dotazníkovém šetření a v individuálních rozhovorech podporu zastupujícímu subjektu ANNO, a to zejména z důvodu jeho decentralizovaného regionálního členění, které jednotlivým NNO zajišťuje užší kontakt s jejich zástupci v ANNO**. Na druhou stranu byla jako nevýhoda ANNO respondenty zmiňována přílišná různorodost jednotlivých oblastí působnosti NNO v asociaci, případně respondenti vnímají příliš dominantní postavení velkých a vlivných NNO, které v některých směrech potlačují roli menších NNO, resp. NNO z okrajových polí působnosti NNS.

Analýza zapojení subjektů NNS do realizace SF EU v ČR se taktéž zaměřila **na zapojení zástupců NNS do monitorovacích výborů (MV) jednotlivých operačních programů SF EU**. V rámci analýzy bylo především zkoumáno povědomí NNS o zastoupení NNO v MV jednotlivých OP. Na základě provedených šetření lze konstatovat, že NNS má své zastoupení v relevantních MV OP. Zástupci NNS v MV OP jsou nominováni, buď ANNO, nebo RVNNO. Za poměrně překvapivé lze považovat zjištění, že téměř polovina respondentů šetření nemá informace o zastoupení NNS v monitorovacích výborech.

NNS je do procesu řízení systému SF EU dále zapojen prostřednictvím jednotlivých analýz a evaluací, které jsou realizovány z rozhodnutí ŘO a ZS jednotlivých OP SF EU. V těchto evaluacích a analýzách mají zástupci NNS možnost vyjádřit své názory na momentální podobu systému a uvést požadavky na jeho změny. Požadavek respondentů NNS terénního šetření, které bylo realizováno v rámci této evaluace, na vymezení jejich pozice, která by pro ně představovala efektivní prostředek jejich zapojení do řízení systému SF EU, byl respondenty formulován jako požadavek na vznik **pracovních skupin** v případě těch operačních programů, ve kterých mají NNO své největší zastoupení (tj. OP VK a OP LZZ). Cílem pracovní skupiny by v současném programovém období mělo být konzultování vypisování výzev, které jsou pro NNS určeny, z hlediska jejich zaměření na podporované aktivity, cílové skupiny, objem financí, harmonogram, apod. Pro příští programovací období 2014+ by cílem takových pracovních skupin byla spolupráce na utváření podoby jednotlivých OP (tematických i regionálních).

Obrázek 17: Hodnocení zapojení zástupců NNS do MV OP dle respondentů NNS

Souhrnně lze na základě výsledků terénního šetření konstatovat kritiku zástupců NNS především v oblasti **administrativní náročnosti jak ve fázi přípravy projektu, tak ve fázi jeho realizace**. V tomto kontextu jsou zástupci NNS kritizováni zejména tyto oblasti:

- **Velký časový odstup od podání žádosti do začátku realizace projektu** = požadavek na zkrácení schvalovacího řízení (dle 49 % respondentů dotazníkového šetření)
- **Eliminovat množství zpožděných plateb z důvodu zdouhavého procesu schvalování monitorovacích zpráv** (dle 41 % respondentů dotazníkového šetření)
- **Neexistenci vhodných globálních grantů pro NNS** (dle 40 % respondentů individuálních rozhovorů) **včetně přijatelné minimální přípustné výše rozpočtu**
- **Přesné stanovení a dodržování lhůt v projektech** (dle 49 % respondentů dotazníkového šetření)
- **Nedostatečný tok informací o stavu projektové žádosti** – tj. od stavu „projektová žádost zaregistrována“ do stavu „projekt v realizaci“ (dle 80 % respondentů individuálních rozhovorů)
- **Nerovné postavení NNS jako příjemce pomoci ze SF EU vzhledem k řídicímu orgánu, resp. zprostředkujícím subjektům**, kdy příjemce musí striktně plnit lhůty a pokud ne je za to postihován, na druhou stranu žádné postihy pro neplnění lhůt pro ŘO a ZS neexistují (dle 80 % respondentů individuálních rozhovorů)

Při identifikaci klíčových bariér zapojení subjektů NNS do projektů financovaných z OP SF EU v ČR respondenti nejčastěji uváděli **zdlouhavé procesy a lhůty v rámci přípravné a realizační fáze projektů** (49 % respondentů), **administrativní náročnost přípravy a realizace projektů** (43 % respondentů), **časté změny metodických pokynů** (42 % respondentů) a **lhůty proplácení žádostí o platbu** (41 % respondentů).

Další bariéry implementačního systému SF EU pro přístup NNO k prostředkům SF EU, které byly zmiňovány respondenty v rámci terénního šetření, jsou:

- neexistence vhodných globálních grantů pro středně velké a malé NNO na realizaci projektů s menším finančním rozsahem,
- přebujelá administrativa projektů financovaných ze SF EU,
- velký podíl zpožděných plateb při realizaci projektů financovaných ze SF EU,
- deklarovaný nezájem zaměstnanců ŘO a ZS o skutečnou podstatu a aktivity projektu a naopak bazírování na formalitách,
- nerovné postavení poskytovatele dotace a příjemce podpory ze SF EU v oblasti dodržování přesně stanovených lhůt v projektech, kdy poskytovatelé dotace zpravidla neplní předem dané termíny a nejsou za to nijak postihováni a naopak časté využívání sankcí ŘO a ZS při nedodržení termínů ze strany příjemce podpory,
- nejednotnost a časté změny ve výkladech metodických pokynů a příruček OP SF EU,
- nutnost předfinancování aktivit v projektu a charakter zpětného financování v projektech financovaných z ERDF, který je navíc často omezován zpožděnými platbami ze strany poskytovatele dotace,
- negativní postoj bankovního sektoru k poskytování finančních úvěrů subjektům NNS,
- problém nerovného postavení subjektů NNS v Monitorovacích výborech jednotlivých OP SF EU, zastoupení je spíše formální bez reálného vlivu, problém je především v personální, kapacitní a nákladové nerovnosti postavení zástupců NNO a např. zástupců orgánů veřejné správy. Za konkrétní příklad lze uvést např. nemožnost proplácení stravného a cestovného (tuto možnost mají zástupci subjektů veřejné správy či zástupci soukromého sektoru) či fakt, že účast na zasedání výboru se nepočítá do jejich pracovní doby jako např. v případě zástupci subjektů veřejné správy,
- neexistence příležitostí pro vzdělávání mladých projektových manažerů NNO a následné problematické udržení kvalitních lidských zdrojů po ukončení realizace projektu,
- subjekty NNS nejsou v rámci jednotlivých výzev jasně vymezeny – problém různých definic pro subjekty NNS a jejich oprávněnosti žádat o

prostředky SF EU.

Obrázek 18: Bariéry zapojení NNS do projektů financovaných z OP SF EU v ČR dle respondentů NNS

Zdroj: elektronické dotazníkové šetření

• Závěry

Na základě provedených šetření a analýz lze hlavní závěry ohledně financování a zapojení NNS do SF EU formulovat takto:

- **NNS je neopomenutelnou skupinou žadatelů a příjemců prostředků ze SF EU.** Zejména v oblastech intervencí spolufinancovaných ESF **hrají NNO nezastupitelnou roli.** V operačních programech OP LZZ, OP PA a OP VK zajišťují NNO významnou část absorpce prostředků na realizaci projektů. Mezi klíčové oblasti tradičního působení NNS patří především oblast sociálních služeb, vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů, rozvoje občanské společnosti, podpory udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí, apod.
- **Do realizace SF EU se zapojilo více než 1 300 NNO,** přičemž nejčastější právní formou je **občanské sdružení a obecné prospěšná společnost.** Společně tyto právní formy tvoří 80 % žadatelů z řad NNS.
- **Projekty NNS,** které se nacházejí v některém z pozitivních stavů (P4, P45, P5, P6, a P7), představují k 3. 2. 2012 objem téměř **10 mld. Kč.**
- Subjekty NNS se zapojily převážně do realizace **OP LZZ, OP PA a OP VK.** Celkem bylo za NNS předloženo cca **4 500 projektových žádostí,** z nichž bylo nebo je v realizaci cca **1 400 projektů.**
- NNS má specifické podmínky fungování a financování svých aktivit, které jsou dány především tím, že **finanční prostředky nejsou zpravidla nárokové.** NNO musejí proto svoje aktivity **financovat z různých zdrojů,** přičemž SF EU hrají klíčovou roli v oblasti rozvoje a budování NNS. Prostředky národních veřejných rozpočtů primárně financují základní

poskytování služeb NNO (obvykle ve veřejném zájmu), naproti tomu prostředky **SF EU nejsou zaměřeny na běžný provoz**, ale převážně na financování **rozvojových aktivit, zvyšování kvality poskytování služeb ve veřejném zájmu**, budování kapacity, apod.

- Nutnou podmínkou pro efektivní fungování NNS je kontinuální podpora **systému vícezdrojového financování NNS**, nelze spoléhat pouze na jeden zdroj finančních prostředků. Finanční zdroje pro NNS se musejí doplňovat na úrovni organizace, je obtížné budovat a rozvíjet organizaci, jejíž aktivity by bylo závislé pouze např. na zdrojích ze SF EU.
- NNS může efektivně naplňovat své poslání pouze **v partnerství se subjekty veřejné správy, soukromým sektorem, vzdělávacími institucemi a ostatními relevantními partnery**. Oblast spolupráce s veřejnou sférou je klíčová s ohledem na zajištění dostupnosti služeb ve veřejném zájmu, spolupráce se soukromým sektorem je pak klíčová z pohledu zajištění soukromých finančních zdrojů, které jsou ve veřejném zájmu dále NNS využity.
- **Spektrum NNO je velmi široké jak z pohledu velikosti organizací, tak z pohledu charakteru aktivit**. Heterogenita NNS je příčinou různých zájmů jednotlivých typů subjektů, není proto jednoduché nalézt shodu při zastupování zájmů NNO při přípravě a realizaci programů spolufinancovaných SF EU. V současné době řada subjektů prosazuje svoje zájmy prostřednictvím **oborových zastřešujících organizací**, existují nicméně struktury, které svojí regionální strukturou a počtem sdružených organizací lze považovat za vhodného zástupce NNS. Touto strukturou je **Asociace nestátních neziskových organizací ČR**, která je postavena na krajské regionální struktuře a volených orgánech. Nelze nicméně konstatovat, že je jediným partnerem univerzálně zastupujícím NNS.
- Významnou roli hraje také **Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO)**. RVNNO je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem vlády České republiky a především v oblasti iniciace a provádění legislativních změn je vhodnou platformou pro zastupování pozic NNS.
- NNS je zapojen do přípravy a realizace programů spolufinancovaných ze SF EU především **prostřednictvím zastoupení reprezentantů NNS v monitorovacích výborech jednotlivých OP** a dále v řídicích a koordinačních výborech. Především zastoupení v MV OP je nicméně vnímáno ze strany NNO jako formální bez praktického vlivu na realizaci OP. Zástupci NNO také hradí významnou část nákladů spojených s účastí na MV, nemají často dostatečnou finanční ani personální kapacitu plnohodnotně se účastnit práce při směřování implementace jednotlivých OP. NNO mají

nicméně poměrně nízké povědomí o svém zastoupení v MV OP (téměř polovina respondentů o účasti zástupců NNS v MV OP nemá informace).

- **NNS využívá partnerství při přípravě a realizaci projektů v nižší než předpokládané míře.** Dle šetření partnery nezapojuje cca 41 % respondentů z řad NNO, případně je zapojují pouze částečně. Jako důvod uvádějí respondenti především administrativní náročnost zapojení partnerů.
- Většina NNO uvádí, že **disponuje dostatkem kvalitních a zkušených pracovníků pro realizaci projektů financovaných ze SF EU.** Existuje nicméně poptávka po aktivitách, které budují absorpční a administrativní kapacitu NNS v oblasti přípravy a realizace projektů (např. podpora a vzdělávání projektových manažerů NNS, apod.). Obecně lze nicméně subjekty NNS považovat za žadatele s dostatečnou zkušeností s přípravou a realizací projektů SF EU.
- NNO nejsou spokojeny s transparentností procesu hodnocení a **problematicky je vnímána informovanost o postupu hodnocení a administrace projektové žádosti** (případně monitorovací zprávy).
- NNS se při přípravě a realizaci projektů spolufinancovaných ze SF EU setkávají s bariérami, **mezi hlavní bariéry patří:**
 - **Dlouhé lhůty procesů administrace** projektových žádostí, monitorovacích zpráv a žádostí o platbu. Kromě poměrně dlouhých lhůt pro jednotlivé procesy dochází často k nedodržení stanovených lhůt, což může významně ovlivnit schopnost příjemce financovat projekt, a to i v případě existence zálohových plateb.
 - **Zajištění udržitelnosti především u projektů spolufinancovaných ERDF je velkou výzvou pro většinu NNO.** Problémem je faktická nemožnost závazně zajistit finanční prostředky na udržení investice z národních veřejných zdrojů při současné rozpočtové nejistotě a ročním cyklu rozpočtování národních zdrojů.
 - Vysoká **administrativní náročnost přípravy a realizace projektů** ve srovnání s jinými zdroji financování aktivit NNS. Zástupci NNO jsou si vědomi faktu, že se jedná o veřejné prostředky, nicméně vnímaná náročnost je spojená především s evidencí a dokladováním nižších částek, kdy náklady na jejich evidenci a prokázání se často blíží samotné částce. V této souvislosti se osvědčují tzv. nepřímé výdaje, nicméně pravidla pro jejich použití nejsou stále jasná (např. s ohledem na kontrolní postupy, dokladování, apod.).
 - **Vysoká konkurence ve výzvách** (nedostatek finančních prostředků pro uspokojení všech žadatelů) – NNS sice vykazuje nižší relativní

úspěšnost ve vyhlášených výzvách např. v porovnání s veřejnou správou, nicméně jedním z podstatných důvodů je fakt, že se NNO převážně účastní výzev, kde existuje vysoký počet potenciálních žadatelů, podmínky výzvy jsou relativně otevřené a současně jsou prostředky alokované do výzev omezené. **Vysoký převis poptávky nad nabídkou** disponibilních prostředků pak vede k nižší relativní úspěšnosti NNS (toto se samozřejmě týká i dalších skupin žadatelů v soutěžních výzvách).

- **Časté změny dokumentace a jednoznačnost** – tento problém se týkal především prvních výzev OP, nicméně NNO vnímají jako významnou bariéru změny příruček pro žadatele a příjemce, změny povinností, které definují právní akty o poskytnutí podpory, apod. Problematicky je také vnímána jednoznačnost ustanovení v dokumentaci, která umožňuje různé výklady jednotlivých ustanovení.
- **Nedostatek globálních grantů, které by podporovaly i menší projekty NNS v regionech.** Pro řadu NNO jsou stávající minimální finanční limity definované výzvami příliš vysoké, aby byly schopny připravit smysluplný projektový záměr. V minulém programovacím období byly využívány globální granty, které minimální hranici rozpočtu projektů definovaly v řadu statisíců korun (např. GG NROS v OP RLZ 2004-2006).
- **Problematické předfinancování projektů NNO prostřednictvím úvěru.**

V oblasti legislativního a institucionálního rámce NNS lze formulovat tyto závěry:

- Existuje potřeba novelizovat Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, který limituje občanská sdružení v jejich aktivitách, zejména v oblasti ucházení se o podporu z veřejných zdrojů a menší důvěryhodnosti pro veřejnost.
- Existuje potřeba novelizovat systém rozdělování dotací, který je zastaralý a představuje jednu z největších překážek rozvoje neziskového sektoru, a který je dán Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR NNO, ústředními orgány státní správy a zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdější předpisů. Tyto Zásady a zákon platí pro všechna ministerstva.
- Existuje potřeba novelizovat zákon 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách, ve znění pozdějších předpisů, který je svým charakterem zastaralý a jeho účinnost je proto limitující.
- I přes nedávnou právní úpravu neexistuje transparentní model systému pro využití odvodů na veřejně prospěšné účely z hazardních her, včetně přesných pravidel pro příjemce a veřejně přístupného registru příjemců těchto prostředků.
- Není jasně definována „prospěšnost“ v občanském zákoníku, která je z hlediska fungování NNS klíčová.
- Z hlediska institucionálního postavení NNS lze konstatovat, že subjekty NNS v ČR mají dlouhodobou tradici. NNS plní své základní role zejména v kontextu role participativní, servisní, inovační, školicí či demokratizující, ochraňující práva a v neposlední řadě tvořící nová pracovní místa. Za významné instituce, které v současné době fungují v prostředí NNS v ČR lze označit především ANNO ČR, účast na legislativním procesu NNS také zajišťuje RVNNO.

• SWOT analýza

Na základě provedených analýz a šetření byly formulovány následující faktory silných stránek, slabých stránek, příležitostí a ohrožení související se zapojením NNS do SF EU.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Existence dlouhodobé spolupráce veřejné správy a NNS při zajišťování veřejných služeb na regionální úrovni (především sociální oblast). 	<ul style="list-style-type: none"> Nahrazování prostředků ze státního rozpočtu a veřejných rozpočtů prostředky ze SF EU.
<ul style="list-style-type: none"> Existence vícezdrojového financování a jeho reálné využívání subjekty NNS. 	<ul style="list-style-type: none"> Dlouhé lhůty administrace projektových žádostí a monitorovacích zpráv, časté překračování stanovených lhůt a z toho plynoucí problémy s financováním projektů subjekty NNS.
<ul style="list-style-type: none"> Fungující státní dotační politika v jednotlivých oblastech aktivit NNS. 	<ul style="list-style-type: none"> Časté změny dokumentace OP SF EU (příruček a metodik).
<ul style="list-style-type: none"> Dobrá absorpční kapacita a zkušenosti NNS z programovacího období 2004-2006 a 2007-2013 využitelné pro období 2014+. 	<ul style="list-style-type: none"> Vysoká administrativní náročnost přípravy a realizace projektů SF EU.
<ul style="list-style-type: none"> Existence zastupujících institucí NNS (RVNNO, ANNO) a možnost spolupráce s nimi při přípravě a realizaci programů 2014+. 	<ul style="list-style-type: none"> Nejasný koncept a pravidla udržitelnosti projektů. Stanovená pravidla nad rámec znění v nařízení jsou předmětem častých změn (ESF programy).
<ul style="list-style-type: none"> Zkušenosti NNO s realizací partnerských projektů se subjekty veřejné správy a soukromého sektoru i mimo SF EU. 	<ul style="list-style-type: none"> Nízký důraz a možnosti využívání dobré praxe či produktů vytvořených v rámci podpořených projektů a jejich opětovné využití ve prospěch cílové skupiny (OP mají často nesmyslný důraz na formální inovativnost projektů a jimi vytvořených produktů).
<ul style="list-style-type: none"> Existující zapojení zástupců NNO v monitorovacích výborech OP SF EU. 	<ul style="list-style-type: none"> NNS není často vnímán jako rovnocenný partner pro přípravu a realizaci programů 2014+.
<ul style="list-style-type: none"> Fungující spolupráce a partnerství v některých regionech ČR mezi zastřešujícími organizacemi NNS a veřejnou správou. 	<ul style="list-style-type: none"> Neexistence strategického přístupu k rozvoji NNS na úrovni všech krajů ČR.
	<ul style="list-style-type: none"> Složitost implementační struktury OP, ve kterých působí NNO (OP LZZ, OP VK) a nedostačující administrativní kapacita ŘO a ZS.
Příležitosti	Ohrožení

<ul style="list-style-type: none"> Možnost získat dodatečné prostředky rozvojového charakteru pro NNS ze SF EU. 	<ul style="list-style-type: none"> Přílišná orientace některých NNO pouze na zdroje ze SF EU a opouštění ostatních zdrojů financování.
<ul style="list-style-type: none"> Další rozvoj partnerství při přípravě programů na centrální i regionální úrovni, a při přípravě a realizaci projektů se soukromým sektorem a subjekty veřejné správy ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> Pozdní příprava a zahájení implementace OP 2014+ a z toho plynoucí propad ve financování rozvojových potřeb NNS.
<ul style="list-style-type: none"> Možnost využití a přenosu dobré praxe ze zahraničí subjekty NNS. 	<ul style="list-style-type: none"> Další oslabení finančních zdrojů z veřejných rozpočtů jak na provoz a stávající zajišťování aktivit NNS, tak na národní spolufinancování programů SF EU.
<ul style="list-style-type: none"> Další rozvoj a rostoucí zapojení veřejnosti do financování NNS (pravidelné dárcovství, resp. dárci DMS). 	<ul style="list-style-type: none"> Redukce finanční alokace v OP SF EU po roce 2014 v oblastech, kde působí NNS.
<ul style="list-style-type: none"> Ocenění a započtení hodnoty dobrovolnické práce do vlastních zdrojů subjektů NNS pro případné spolufinancování projektů. 	<ul style="list-style-type: none"> Redukce prostředků pro NNS prostřednictvím legislativních změn v daňové oblasti.
<ul style="list-style-type: none"> Další využití zjednodušení v oblasti způsobilých výdajů prostřednictvím využívání nepřímých výdajů, paušálních výdajů a jednotkových cen. 	<ul style="list-style-type: none"> Pokračující negativní přístup institucí finančního sektoru (např. banky) k subjektům NNS (např. obtížné získávání bankovních úvěrů pro subjekty NNS).
<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj aktivit na budování absorpční a administrativní kapacity NNS (vzdělávání, informační kampaně, apod.). 	<ul style="list-style-type: none"> Snaha koncentrovat prostředky SF EU prostřednictvím projektů s vyšším regionálním dopadem a vyššími rozpočty (ohrožení menších NNO a jejich regionálních či místních aktivit).
<ul style="list-style-type: none"> Zjednodušení administrativy a náročnosti přípravy a realizace projektů financovaných ze SF EU. 	<ul style="list-style-type: none"> Problém zajištění udržitelnosti projektů i fungování NNO do budoucna.
<ul style="list-style-type: none"> Udržení a rozvoj vícezdrojového financování. 	
<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj dalších aktivit NNS a jejich další zkvalitňování v rámci programů 2014+, např. v oblasti sociálního podnikání, neformálního vzdělávání, prevence chudoby, apod. 	

• Návrhy a doporučení pro současné a příští programové období

Na základě sestavené SWOT analýzy byla formulována tato doporučení v oblasti zapojení NNS do realizace programů financovaných ze SF EU v ČR:

Č.	Doporučení
1	<p>Rozvíjet zastoupení NNS v Monitorovacích výborech OP SF EU a koordinačních výborech na bázi rovnocenného partnerství. Je vhodné také posílit zastoupení NNS např. formou výboru příjemců u jednotlivých OP, které mohou být poradním orgánem pro implementaci intervencí jednotlivých OP (lze využít prostředky technické pomoci). Zástupci příjemců mohou přispět svými zkušenostmi k zefektivnění implementace OP, lepšímu směřování výzev a podporovaných aktivit, mohou asistovat při formulování výběrových a hodnotících kritérií a podmínek realizace projektů.</p>
2	<p>Více podporovat projekty partnerství NNS a veřejné správy, resp. NNS a soukromého sektoru. Dále podporovat spolupráci krajů a zastupujících subjektů NNO, např. prostřednictvím spolupráce s jednotlivými zastřešujícími organizacemi na regionální úrovni. Příkladem dobré praxe by mohly být vybrané aktivity, které byly realizovány v minulém programovém období v rámci projektů SROP 3.3. Doporučujeme pro rozvoj regionálních partnerství využívat prostředků technické pomoci.</p>
3	<p>Zaměřit se na budování institucionální, absorpční a administrativní kapacity NNS prostřednictvím využití prostředků technické pomoci. Aktivity na podporu absorpční a administrativní kapacity mohou mít celonárodní či plošný dosah, důležitý je nicméně také regionální rozměr a zapojení relevantních regionálních a místních aktérů NNS, soukromého i veřejného sektoru.</p>
4	<p>Alokovat prostředky do globálních grantů zaměřených na podporu i menších projektů NNS v regionech v relevantních operačních programech 2014+ (zejména ESF intervence). Rada NNO si netroufá na administraci většího objemu prostředků, pokud navíc působí lokálně či regionálně, jsou limity přesahující 500 tis. Kč zbytečně vysoké. Globální granty na regionální úrovni, které by byly administrovány v adekvátní náročnosti, by významně přispěly k rozvoji NNS a aktivit, které NNO zajišťují.</p>
5	<p>Posilovat povědomí o nutnosti vícezdrojového financování pro subjekty NNS s cílem zapojení NNS do realizace SF EU v udržitelné podobě. Při realizaci komunikační kampaně je nutné vyváženě informovat příjemce o účelech podpory ze SF EU, o podmínkách udržitelnosti a nutnosti kombinovat různé finanční zdroje pro udržitelné fungování organizace a poskytování služeb cílovým skupinám. Komunikační aktivity proto musí působit jak iniciačně a informovat o možnostech podpory, tak zároveň vyváženě informovat o rizicích implementace a podmínkách poskytnutí prostředků ze SF EU (platí především pro ŘO a ZS při realizaci komunikačního plánu OP).</p>

6	<p>Zvýšit transparentnost procesů administrace a hodnocení projektů prostřednictvím co nejpodrobnější informovanosti o stavu projektu a jednotlivých krocích. Dle současné praxe se neúspěšný žadatel nedozví konkrétní výhrady hodnotitele v členění dle jednotlivých hodnoticích kritérií, je tedy obtížné upravit projekt pro případné nové podání. Příjemci se také často díky nedostatečné administrativní kapacitě ŘO či ZS setkávají s tím, že jejich žádosti o platbu nejsou administrovány ve stanovených termínech. Vzhledem ke svému postavení příjemce však nemají žádnou reálnou šanci tento proces urychlit, případně zjistit relevantní informace o postupu procesu administrace žádosti či MZ.</p>
7	<p>Podporovat propojení informačních zdrojů o možnostech čerpání prostředků ze SF EU (www.strukturalni-fondy.cz, stránky jednotlivých OP) s dalšími informačními zdroji pro NNS. Způsob informování o poskytování prostředků ze SF EU je dle většiny respondentů z řad NNS vyhovující, nicméně není dostatečně propojen s dalšími informačními zdroji pro NNS. Souvisí to také s nedostatkem prostředků pro informační servis ohledně dostupnosti finančních prostředků pro NNS, vysokou heterogenitou NNS v ČR, apod.</p>
8	<p>Pravidelně komunikovat se zástupci NNS prostřednictvím zastřešujících organizací, a to zejména ANNO ČR a RVNNO. Vzhledem k heterogenitě NNS v ČR je obtížné najít jednu organizaci, kterou by bylo možné považovat za univerzálního mluvčího NNS a partnera pro NOK. Vzhledem k volené regionální struktuře se jako nejvhodnější kandidát jeví Asociace nestátních neziskových organizací ČR. Důležitým orgánem je také Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Ze strany národního koordinátora je tedy nutné minimálně s těmito zástupci pravidelně komunikovat a zajistit zastoupení NNS v relevantních pracovních skupinách a výborech při respektování principů partnerství. Zástupci NNS jsou následně zodpovědní za přenos informací prostřednictvím svých struktur co nejširšímu spektru NNO v ČR. Přenos informací jednotlivým NNO je primární funkcí asociací a sdružení, přičemž čím širší záběr bude přenos informací mít, tím lépe.</p>
9	<p>Pro účely monitorování SF EU je nutné upravit číselník právních forem NNO využívaných v MSSF. Nejčastější typ žadatele – občanské sdružení – není samostatně ve výběru právních forem uvedeno a není možné účinně provádět průběžný monitoring dle právních forem žadatelů. Tento problém je pravděpodobně způsoben převzetím číselníku ČSÚ, vzhledem k tomuto faktu může být významná část žadatelů a příjemců chybně zařazena do jiných kategorií dle právní formy.</p>
10	<p>V rámci vyjednávání o budoucí podobě programů SF EU pro období 2014+ je nutné zajistit směřování intervencí ESF v rozsahu návrhu NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 zejména v následujících oblastech (dle čl. 3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora zaměstnanosti a mobility pracovníků, • investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení, • podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě. <p>Ve výše uvedených oblastech lze očekávat významnou roli NNS v ČR v období 2014+. Zároveň je vhodné podporovat investice pro zajištění výše uvedených okruhů aktivit z prostředků ERDF.</p>

11	<p>Orgán zajišťující národní koordinaci by měl v rámci svých aktivit konzultovat s jednotlivými OP způsob zapojení jednotlivých skupin žadatelů a příjemců do projektů OP. Netýká se pouze NNS, ale také například škol a školských zařízení (případně jiných skupin žadatelů), z nichž každá skupina má specifické možnosti a legislativu upravující její činnost. Vlastní způsob zapojení žadatelů a příjemců je v pravomoci ŘO, národní orgán pro koordinaci by měl nicméně princip efektivního zapojení žadatelů a příjemců podporovat a ŘO doporučovat.</p>
12	<p>Při stanovování pravidel způsobilosti výdajů a financování projektů SF EU je nutné brát v úvahu specifika NNS. Problematické je předfinancování projektů formou úvěrů, v případě nutnosti spolufinancování je vhodné započítávat např. hodnotu dobrovolnické práce do vlastních zdrojů subjektů NNS. Další oblastí je vyšší využívání tzv. nepřímých či paušálních výdajů, což omezuje administrativní náročnost přípravy i realizace projektů jak na straně žadatelů a příjemců, tak na straně administrátorů.</p>

• Informační zdroje

Literatura:

BOUKAL, P. Nestátní neziskové organizace (teorie a praxe). 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

BREJNÍKOVÁ, M. Neziskové organizace v ČR - způsoby jejich financování. Praha, 2005. 74 s. Bakalářská práce. Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd.

BRHLÍKOVÁ, P. The Nonprofit Sector in the Czech Republic. CERGE-EI Discussion Paper no. 128, 2004.

DAŇOVÉ ZÁKONY v úplném znění k 1. 1. 2009, Olomouc: ANAG 2009, s. 14, ISBN 978-80-7263-492-7

FRIČ, P., GOULLI, R. Neziskový sektor v České republice. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-04-1

FRIČ, P. Dárcovství a dobrovolnictví v České republice, Praha, NROS, 2001, ISBN: 8090263372

HLOUŠEK, J. Právní minimum pro pracovníky neziskových organizací. Hradec Králové, Občanské poradenské středisko, o.p.s., 2000.

HYÁNEK, V., - PROUZOVÁ, Z., - ŠKARABELOVÁ, S. Neziskové organizace ve veřejných službách (Nonprofit organizations in public services). 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 292 p. ISBN 978-80-210-4423-4.

HYÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M. Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů, Brno: CVNS, červenec 2005, s 9, ISBN 80-239-5262-5

REKTOŘÍK, J. Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení, Praha: Ekopress, 2010, ISBN: 808692954X

ROSENMYER, T., KUJOVÁ, I. Ekonomické výsledky obecně prospěšných společností v roce 2003. Brno, Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005. 32 s. Dostupné z www.e-cvns.cz/soubory/Ekonomicke_vysledky OPS_2003.pdf. ISBN 80-239-5047-9.

RŮŽIČKOVÁ, R. Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně. 9. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2007, s. 153-161, ISBN 978-7263-404-0

SALAMON, L. M. a kol. Global Civil Society. An Overview. 1. vyd. Baltimore: The Johns Hopkins University, 2003. ISBN 1-886333-50-5

SALAMON, Lester M. Voluntary Failure Theory Correctly Viewed. In: The Study of the Nonprofit Enterprise : Theories and Approaches. Edited by Helmut Anheier and Avner Ben-Ner. New York: Kluwer Academic / Plenum Publishers, 2003. s. 171-186. ISBN 0-306-47703-3.

SALAMON, Lester M., et al. Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector. Baltimore: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies, 1999. 511 s. ISBN 1-886333-42-4.

SKOVAJSA, M. a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, 2010, 376 s., ISBN: 978-80-7367-681-0.

ŠKARABELOVÁ, S. a kol. Když se řekne nezisková organizace. Brno: ESF MU,

2002. ISBN 80-210-3031-3

WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj a jeho management v České republice,
Praha: Oeconomica, 2007, ISBN: 978-80-245-1301-0

Podkladové studie:

- Bacuvčík, R. K terminologii neziskového sektoru. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Bárta, J. Zamyšlení se nad neziskovým sektorem. 2003
- Frič, P. Aktivity a potřeby neziskových organizací v ČR: Výsledky kvantitativního sociologického šetření. Praha: Agnes a ICN, 1998
- Frič, P. Strategie rozvoje neziskového sektoru. Praha: Fórum dárců, 2000
- Hyánek, V.; Rosenmayer, T. Zpráva o neziskovém sektoru [online]. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, Dostupné z: www.e-cvns.cz/soubory/CVNS_autorska_studie.pdf.
- Müller, J. Neziskový sektor sledovaný Radou vlády pro nestátní neziskové organizace. RVNNO, 2003.
- Pestoff, V. A. Reforming Social Services in Central and Eastern Europe - An Eleven Overview. In: Sborník CRYF, Krakov, 1995
- Rosenmayer, T. Soukromý neziskový sektor. CVNS.
- Šilhánová, H. a kol. Základní informace o neziskovém sektoru v ČR. 2. rozšířené vydání. Praha: Nadace rozvoje občanské společnosti, 1998.
- Škarabelová, M. Janoušková, M. Veselý. Dopady čerpání fondů Evropské unie na změny v organizační struktuře nestátních neziskových organizací (2008)
- Škarabelová, M. Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace
- Vajdová, T. Zpráva o neziskovém sektoru v České republice. RNNO, 2004.
- Vebrová, L. Neziskové instituce a institucionální sektor neziskových institucí sloužících domácnostem a „nestátní neziskové organizace“. ČSÚ.
- Čepelka, O. Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie. Omega Liberec, 2003

Instituce, organizace – zprávy, analýzy, vydaná doporučení:

- Informační centrum neziskových organizací (www.neziskovky.cz)
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace - Vláda ČR (www.rvnno.vlada.cz)
- Asociace nestátních neziskových organizací (www.asociacenno.cz) a její krajské asociace
- Centrum pro výzkum neziskového sektoru (www.e-cvns.cz)
- Fórum dárců: (www.donorsforum.cz)
- Nadace rozvoje občanské společnosti: (www.nros.cz)
- ProCulture – výzkumné, kulturní a vzdělávací centrum pro umění a kulturu (www.proculture.cz)

- Ministerstvo vnitra České republiky (www.mvcr.cz)
- Ministerstvo financí České republiky (www.mfcr.cz)
- Vláda České republiky (www.vlada.cz)
- Český statistický úřad (www.czso.cz)
- Česká asociace pečovatelské služby (www.caps-os.cz/index.html)
- Fórum dárců, Czech Donors Forum (www.donorsforum.cz/)

Legislativa:

- zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 158/2010 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Další legislativní nařízení:

- Nařízení Rady EU
 - Nařízení Rady č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999
 - Nařízení Rady č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu a zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999
 - Nařízení Rady č. 1082/2006 o Evropském seskupení pro územní spolupráci
 - Nařízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999
 - Nařízení Rady č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/1994
 - Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky; + na něj navazující legislativa
 - Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova; + na něj navazující legislativa (např. Komise č. 2006/144/ES, o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 - 2013))
 - Nařízení Rady (ES) č. 1658/98, o společném financování akcí na pomoc rozvojovým zemím s evropskými nevládními organizacemi

Analýzy a výzkumy:

- Satelitní účet neziskových institucí (Centrum pro výzkum neziskového sektoru)
- Metody fundraisingu v České republice (Deborah Edward, Ph.D., LBJ School of Public Affairs)
- Analýza participace neziskových organizací na legislativním procesu v České republice (Legislativní centrum Fóra dárců)
- Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů metody, problémy, řešení (V. Hyánek, S. Škarabelová, M. Řežuchová)
- Rozbor financování NNO z vybraných veřejných rozpočtů (Centrum pro výzkum neziskového sektoru) – *probíhající analýza*
- Dostupnost a kvalita dat o neziskových organizacích (Centrum pro výzkum neziskového sektoru) – *probíhající analýza*
- Zhodnocení koncepce podpory rozvoje neziskového sektoru (Sekretariát RVNNO, Výbor pro legislativu a financování RVNNO, Výbor pro Evropskou unii RVNNO, Výbor pro regiony RVNNO, Pracovní skupina utvořená z členů RVNNO, akademické a odborné veřejnosti)
- The European Social Fund and Its Support to NGOs (European Commission)
- Social Partners as Beneficiaries, European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period (European Commission)
- Partnership and Structural Funds: from the principle to the reality. Social NGOs demands to make partnership a real instrument for better delivering Cohesion Policy (Community of Practice on Partnership in the ESF)
- Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, dostupné [online], http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2009.pdf,
- Deník veřejné správy. [online]. c2009. Dostupné z <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6346958>
- Analýza dotačních možností Jihomoravského kraje z komunitárních programů EU (PEKOS, spol. s r.o.)

Další zprávy a materiály:

- Sestava MSC2007 poskytnutá zadavatelem k datu 3. 2. 2012
- Příloha usnesení vlády č. 92 ze dne 1. února 2010 Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy
- Tisková zpráva - Nestátní neziskové organizace budou mít díky Poštovní spořitelně a NROS snazší cestu k financování projektů (Praha, 2. října 2008)

- článek „Evropské fondy působí na české NNO likvidačně“ (M. Šedivý, www.neziskovky.cz)
- článek „Neziskový sektor sledovaný Radou vlády pro nestátní neziskové organizace (RNNO)“ (J. Müller, www.e-cvns.cz)
- Projekt Oponentura a doporučení k návrhům NRP a NSRR 2007-2013 realizované neziskovým sektorem a informační kampaň pro neziskový sektor (MMR)

Projekty:

- Vzdělávání manažerů neziskových organizací v Královéhradeckém kraji (Nadace rozvoje občanské společnosti)
- Projektové pařeniště (METHODICA, Institut pro další vzdělávání, o. s.)
- Podpora českých a polských neziskových organizací (Umění na hraně)
- Rozvoj a další vzdělávání lektorů, konzultantů pro neziskové organizace v Praze (Step by Step ČR, o. s.)

Další evaluace a analýzy (zpracované společností – vlastní analýzy):

- Situační analýza neziskového sektoru Jihomoravského kraje dle zájmových sektorů (METHODICA, Institut pro další vzdělávání, o. s.)
- Střednědobé hodnocení věcné a finanční realizace Národního strategického referenčního rámce
- Ex-post evaluace Rámce podpory Společenství a jednotných programových dokumentů z programového období 2004-2006
- Evaluace projektů zaměřených na rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života
- Analýza informovanosti potenciálních žadatelů OP VK o možnostech čerpání prostředků ESF v rámci OP VK a o konkrétních postupech při tvorbě a realizaci projektu v rámci OP VK
- Identifikace bariér čerpání finančních prostředků z Integrovaného operačního programu a operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost
- Závěrečná evaluace JPD 3 NUTS 2 Hl. m. Praha – zhodnocení přínosu programu v oblasti rozvoje lidských zdrojů
- Závěrečná evaluace OP RLZ – zhodnocení přínosu programu na poli rozvoje lidských zdrojů

Strategické a další dokumenty Evropské komise:

- Pátá zpráva EK o hospodářské, sociální a územní soudržnosti“ (též „Pátá kohezní zpráva“)
- Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující

začlenění

- Agenda pro reformovanou politiku soudržnosti (tzv. Barcova zpráva)
- Rozpočtový výhled Evropské komise pro roky 2014-2020
- Šestá zpráva o pokroku v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti
- Orientační dokument pro budoucí kohezní politiku (tzv. Orientation paper)
- Reflection paper on future Cohesion Policy
- Výstupy z Pátého kohezního fóra

Národní strategické dokumenty:

- Národní program reforem České republiky 2008-2010
- Zpráva o plnění Národního programu reforem ČR 2008-2010
- Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR
- Rámec strategie konkurenceschopnosti (NERV)
- Strategie regionálního rozvoje ČR
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti (MPO)
- Akční plán podpory odborného vzdělávání
- Hlavní směry politiky zaměstnanosti ESZ 2008-2010
- Národní politika zaměstnanosti
- Strategie celoživotního učení ČR
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
- Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v České republice
- Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013
- Akční plán podpory odborného vzdělávání
- Návrh koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání v období 2009-2013
- Národní akční plán sociálního začleňování České republiky 2008-2010
- Akční plán na podporu rodin s dětmi pro období 2006-2009, 2006
- Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010-2014
- Koncepce integrace cizinců
- Národní strategie finančního vzdělávání 2010
- Koncepce romské integrace na období 2010-2013
- Národní program přípravy na stárnutí pro období 2008-2012

Národní strategické (a další) dokumenty ve vztahu k EU:

- Konvergenční program České republiky
- Strategie hospodářského růstu 2007-2013
- Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-2013
- Aktualizovaná rámcová pozice ČR k budoucnosti kohezní politiky EU
- Strategická zpráva ČR 2009
- Rámec strategie konkurenceschopnosti
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti

- Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR
- Výstupy KV NSRR
- Výstupy ŘKV
- Výstupy Mezuregionální poradní skupiny MMR pro budoucnost kohezní politiky
- Výstupy Pracovní skupiny ŘKV (pro budoucnost kohezní politiky)
- Výstupy Parlamentní konzultační skupiny pro budoucnost kohezní politiky